

«Ֆարթ Բանկ» ՓԲԸ

Ֆինանսական հաշվետվություններ

2024թ. մարտի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար

Բովանդակություն

Ֆինանսական հաշվետվություններ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	1
Ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն	2
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	3
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	4

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն	5
2. Պատրաստման հիմունքներ	6
3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր	7
4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ	23
5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	24
6. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	25
7. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	25
8. Լեդրումային արժեթղթեր	26
9. Հաճախորդների տրված վարկեր	26
10. Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	31
11. Ոչ նյութական ակտիվներ	322
12. Հարկում	333
13. Վարկային կորստի գծով ծախս	355
14. Այլ ակտիվներ	355
15. Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	366
16. Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	366
17. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	366
18. Այլ փոխառու միջոցներ	377
19. Վարձակալության գծով պարտավորություններ	377
20. Այլ պարտավորություններ	377
21. Սեփական կապիտալ	378
22. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ	388
23. Չուտ տոկոսային եկամուտ	400
24. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	400
25. Անձնակազմի և այլ գործառնական ծախսեր	41
26. Ռիսկերի կառավարում	422
27. Իրական արժեքի չափում	555
28. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ	59
29. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն	611
30. Կապիտալի համարժեքություն	611

**Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն
2024 թվականի մարտի 31-ի դրությամբ**

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ծան	31/03/24	31/12/23
Ակտիվներ			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	9,633,464	10,988,713
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	6	1,620,166	970,266
Ներդրումային արժեթղթեր	8	17,581,543	8,385,272
Հակադարձ հետզնման պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքեր		1,272,678	0
Հաճախորդներին տրված վարկեր	9	105,233,047	88,927,160
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ		1,946,173	254,628
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	10	3,823,436	3,656,299
Ոչ նյութական ակտիվներ	11	1,491,519	1,399,673
Այլ ակտիվներ	14	3,408,436	2,410,371
Ընդամենը ակտիվներ		146,010,463	116,992,381
Պարտավորություններ			
Աձանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	7	0	0
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	15	51,002,485	34,316,341
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	16	14,975,025	8,011,201
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	17	8,869,449	5,964,869
Այլ փոխառու միջոցներ	18	9,525,885	7,934,062
Պարտավորություններ վարձակալության գծով	19	1,736,827	1,754,993
Ընթացիկ պարտավորություններ շահութահարկի գծով		2,195,870	1,625,016
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	12	1,576,877	2,007,562
Այլ պարտավորություններ	20	1,504,500	1,902,497
Ընդամենը պարտավորություններ		91,386,918	63,516,542
Սեփական կապիտալ			
Բաժնետիրական կապիտալ	21	30,100,000	30,100,000
Զբաղիչված շահույթ		24,522,765	23,813,069
Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ	21	780	(437,230)
Ընդամենը սեփական կապիտալ		54,623,544	53,475,839
Ընդամենը պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		146,010,463	116,992,381

Ստորագրվել և վավերացվել է Բանկի Տնօրինության կողմից

Գարեգին Դարբինյան

Գործադիր տնօրեն/տնօրինության նախագահ

Թաթուլ Թամրազյան

Գլխավոր հաշվապահ

15 Ապրիլի, 2024թ.

Ֆինանսական արդյունքների և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվություն 2024 թվականի մարտի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ծան.	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/03/2023
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	23	4,441,346	3,084,195
Այլ տոկոսային եկամուտ	23	68,006	127,355
Տոկոսային ծախս	23	(1,303,578)	(365,245)
Չուտ տոկոսային եկամուտ		3,205,773	2,846,305
Վարկային կորուստների գծով (ծախս)/վերականգնում	13	(561,919)	452,144
Չուտ տոկոսային եկամուտ վարկային կորուստների գծով ծախսից հետո		2,643,854	3,298,450
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	24	139,986	12,722
Միջնորդավճարների գծով ծախս	24	(46,273)	(13,201)
Չուտ (վնաս)/օգուտ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների		0	(25,450)
<i>Չուտ օգուտ/(վնաս) փոխարժեքային տարբերություններից</i>		40,317	25,997
- Առջ ու վաճառքի գործարքներից		150,341	164,011
- Արտարժույթի վերագնահատումից		(110,024)	(138,014)
Այլ գործառնական եկամուտ		64,919	14,556
Ոչ տոկոսային եկամուտ		198,949	14,624
Անձնակազմի գծով ծախսեր	25	(1,232,288)	(978,708)
Մաշվածության և ամորտիզացիոն մասհանումներ	10,11	(251,331)	(153,505)
Այլ գործառնական ծախսեր	25	(485,781)	(192,486)
Ոչ տոկոսային ծախսեր		(1,969,400)	(1,324,698)
Շահույթ նախքան շահութահարկով հարկումը		873,403	1,988,376
Շահութահարկի գծով ծախս	12	(163,707)	(377,116)
հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ		709,696	1,611,260
Այլ համապարփակ եկամուտ			
<i>Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես շահույթ կամ վնաս վերադասակարգվող այլ համապարփակ եկամուտ՝</i>			
իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների իրական արժեքի զուտ փոփոխություն		420,933	81,148
իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ակնկալվող վարկային կորուստների գծով պահուստի փոփոխություններ		113,224	0
Շահութահարկ՝ այլ համապարփակ եկամտի տարրերի գծով	12	(96,148)	(14,607)
Հաջորդող ժամանակաշրջաններում որպես (վնաս)/շահույթ վերադասակարգվող զուտ այլ համապարփակ (վնաս)/շահույթ		438,009	66,541
հաշվետու ժամանակաշրջանի այլ համապարփակ (վնաս)/շահույթ հարկումից հետո		438,009	66,541
Այլ համապարփակ օգուտ/(վնաս) հարկումից հետո		438,009	66,541
Ընդամենը հաշվետու ժամանակաշրջանի համապարփակ եկամուտ		1,147,705	1,677,801

**Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն
2024 թվականի մարտի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար**

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>Բաժնետիրական կապիտալ</i>	<i>Ներդրումային արժեթղթերի վերագնահատման պահուստ</i>	<i>Զբաղիված շահույթ</i>	<i>Ընդամենը կապիտալ</i>
Մնացորդն առ 2023թ. հունվարի 1 (չստուգված)		30,100,000	(794,819)	20,784,848	50,090,029
Ընդամենը համապարփակ եկամուտ					
հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ		-	-	1,611,260	1,611,260
հաշվետու ժամանակաշրջանի այլ համապարփակ (վնաս)/օգուտ		-	66,541	-	66,541
Ընդամենը հաշվետու ժամանակաշրջանի համապարփակ եկամուտ		-	66,541	1,611,260	1,677,801
Բանկի բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	21	-	-	-	0
Մնացորդն առ 2023թ. մարտի 31		30,100,000	(728,278)	22,396,108	51,767,830
Մնացորդն առ 2024թ. հունվարի 1		30,100,000	(437,230)	23,813,069	53,475,839
հաշվետու ժամանակաշրջանի շահույթ		-	-	709,696	709,696
հաշվետու ժամանակաշրջանի այլ համապարփակ (վնաս)/օգուտ		-	438,009	-	438,009
Ընդամենը հաշվետու ժամանակաշրջանի համապարփակ եկամուտ		-	438,009	709,696	1,147,705
Բանկի բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	21	-	-	-	-
Մնացորդն առ 2024թ. մարտի 31		30,100,000	779	24,522,765	54,623,544

**Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն
2024 թվականի մարտի 31-ին ավարտված ժամանակաշրջանի համար**

(հազար ՀՀ դրամ)

	<i>Ծան.</i>	<i>01/01/2024- 31/03/2024</i>	<i>01/01/2023- 31/03/2023</i>
Դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից			
Ստացված տոկոսներ		4,362,309	3,259,981
Վճարված տոկոսներ		(837,284)	(275,930)
Ստացված կոմիսիոն գումարներ		143,537	6,941
Վճարված կոմիսիոն գումարներ		(38,206)	(20,696)
Արտարժույթի առք ու վաճառքի գործառնություններից օգուտ/(վնաս)		150,341	84,996
Անձնակազմի գծով ծախսերի (վճարումներ)		(1,314,567)	(1,040,963)
Գործառնական գործունեության այլ ծախսերի (վճարումներ)		(633,787)	(322,477)
Դրամական միջոցների զուտ հոսքեր՝ մինչև գործառնական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխությունը		1,832,343	1,691,851
<i>Գործառնական ակտիվների (աճ)/նվազում</i>			
Հաճախորդներին տրված վարկեր		(17,407,032)	(6,731,621)
Ֆինանսական վարձակալության գծով տրամադրված գումարներ		(1,758,532)	0
Բանկերի նկատմամբ պահանջների (ավելացում)/նվազում		(649,970)	0
Այլ ակտիվների աճ/(նվազում)		(1,170,132)	0
<i>Գործառնական պարտավորությունների աճ/(նվազում)</i>			
Հետգնման պայմանագրերի գծով ստացված/ (վճարված) գումարներ		4,516,699	4,159,071
Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվներ և ավանդներ		16,098,882	5,030,185
Այլ պարտավորությունների աճ/(նվազում)		(710,855)	0
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ՝ նախքան շահութահարկի վճարումը		751,403	4,149,486
Վճարված շահութահարկ		(82,162)	0
Չուտ դրամական հոսքեր գործառնական գործունեությունից		669,242	4,149,486
Դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից			
Ներդրումային արժեթղթերի ձեռքբերում		(9,199,617)	(916,477)
Մուտքեր ներդրումային արժեթղթերի մարումից		600,000	0
Հիմնական միջոցների ձեռքբերում		(266,677)	(193,900)
Ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում		(38,197)	(33,269)
Չուտ դրամական հոսքեր ներդրումային գործունեությունից		(8,904,491)	(1,143,646)
Դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից			
Բանկերից ստացված մուտքեր	42	10,561,450	9,204,822
Վարկերի մարում բանկերին	42	(7,821,148)	(7,313,605)
Թողարկված պարտքային արժեթղթերից մուտքեր	42	2,971,323	0
Այլ փոխառու միջոցներից մուտքեր	42	1,726,058	295,207
Այլ փոխառու միջոցների մարում	42	(199,608)	(73,519)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	42	(59,845)	55,337
Բանկի բաժնետերերին վճարված շահաբաժիններ	21	-	(55,629)
Չուտ դրամական հոսքեր ֆինանսական գործունեությունից		7,178,230	2,112,613
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(265,005)	(150,616)
Ակնկալվող վարկային կորուստների ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա		(33,294)	(92)
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)		(1,355,318)	4,967,745
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբում		10,988,713	3,291,640
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում	7	9,633,394	8,259,385

(հազար ՀՀ դրամ)

1. Հիմնական գործունեության նկարագրություն

ա) Կազմակերպչական կառուցվածք և հիմնական գործունեություն

«Ֆասթ Բանկ» ՓԲԸ-ն («Բանկ») նախկին «Ֆասթ Կրեդիտ» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն ՓԲԸ-ն է, որը հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես փակ բաժնետիրական ընկերություն 2011թ. հոկտեմբերին: Կազմակերպությունը վարկային կազմակերպության լիցենզիա է ստացել 2011թ. հոկտեմբերի 14-ին: Ունենալով ֆինանսական ոլորտում ավելի քան 28 տարվա փորձ և նպատակ ունենալով դառնալ բանկ՝ կազմակերպությունը վերջին տարիներին ակտիվորեն իրականացրել է լայնածավալ տրանսֆորմացիոն միջոցառումներ՝ ֆինանսական, մարդկային ռեսուրսների ինտեգրման, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարման ուղղությամբ: ՀՀ Կենտրոնական բանկի 2022 թվականի նոյեմբերի 9-ի որոշմամբ «Ֆասթ Կրեդիտ Կապիտալ» ՈւՎԿ ՓԲԸ-ն ստացել է բանկային գործունեության լիցենզիա և այսուհետ կոչվում է «Ֆասթ Բանկ» ՓԲԸ: Բանկի գործունեությունը վերահսկվում է Հայաստանի Կենտրոնական բանկի կողմից (ԿԲ): Բանկը հանդիսանում է Հայաստանի Հանրապետությունում ավանդների պետական ապահովագրման համակարգի անդամ:

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի 991 աշխատակից (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 953 աշխատակից):

Բանկն ընդունում է բնակչությունից ավանդներ և տրամադրում է վարկեր, իրականացնում է փոխանցումներ Հայաստանում և արտերկրում, իրականացնում է արտարժույթի փոխանակման գործարքներ և մատուցում է այլ բանկային ծառայություններ իր կորպորատիվ և ֆիզիկական անձ հաճախորդներին: Բանկի իրավաբանական հասցեն է՝ Հայաստանի Հանրապետություն, Երևան 0047, Նորք-Մարաշ, Գ. Հովսեփյան փ. 32/6:

Մարտի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետերերն են՝

Բաժնետեր	31/03/2024, %	31/12/2023, %
Վահե Բաղայան	50%	50%
Վիգեն Բաղայան	50%	50%
Ընդամենը	100%	100%

բ) Հայաստանի գործարար միջավայրը

Հայաստանը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իր իրավական, հարկային և կարգավորվող դաշտերի զարգացումը: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը մեծապես կախված է այս բարեփոխումներից ու զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից ձեռնարկվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային միջոցառումների արդյունավետությունից:

Ուկրաինայի հետ պատերազմի արդյունքում շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ խիստ տնտեսական պատժամիջոցներ են սահմանել Ռուսաստանի և Բելառուսի նկատմամբ՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց նկատմամբ: Պատերազմի սկզբից ի վեր նկատվել է ռուսական ռուբլու՝ արտարժույթի նկատմամբ զգալի անկայունություն, ինչպես նաև՝ Ռուսաստանի արժեթղթերի շուկայում և այլ շուկաներում ցուցակված ռուսական ընկերությունների արժեքի զգալի կորուստ: Իրավիճակը դեռ չի հանգուցալուծվել, սակայն այն արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և ամբողջ աշխարհում: Ռուսաստանը և Ուկրաինան Հայաստանի առանցքային առևտրային գործընկերներն են: Ակնկալվում է, որ պատերազմը նշանակալի ազդեցություն կունենա Հայաստանի տնտեսության վրա:

Պատերազմի արդյունքում տեղի է ունեցել ոչ ռեզիդենտների (հատկապես Ռուսաստանից) ներհոսք Հայաստան՝ նպաստելով Ռուսաստանից, Ուկրաինայից և Բելառուսից դրամական միջոցների ներհոսքի և պլաստիկ քարտերով գործարքների աճի, ինչը դրական ազդեցություն է ունեցել Հայաստանի տնտեսության վրա՝ հանգեցնելով տնտեսության երկնիշ աճի և գնաճի բարձր մակարդակի: Բանկի ղեկավարությունը վերահսկում է տնտեսական իրավիճակը ընթացիկ պայմաններում: Զանի որ պատերազմը դեռևս շարունակվում է, հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել Բանկի գործունեության վրա վերջնական ազդեցությունը, քանի որ անորոշություն կա ընդհանուր տնտեսության վրա ազդեցության աստիճանի վերաբերյալ:

Ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Բանկի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության վերաբերյալ ղեկավարության գնահատականը: Ապագա գործարար միջավայրը կարող է տարբերվել ղեկավարության գնահատականից:

(հազար ՀՀ դրամ)

2. Պատրաստման հիմունքներ

ա) Համապատասխանության մասին հայտարարություն

Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն՝ մշակված և թողարկված Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների հորիզոնի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հրապարկված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (այսուհետ՝ «ՖՀՄՍԿ»):

բ) Չափման հիմունքներ

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստված են սկզբնական արժեքի հիմունքով՝ բացառությամբ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ներդրումային արժեթղթերի և ածանցյալ ֆինանսական գործիքների, որոնք չափվում են իրական արժեքով:

գ) Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Բանկի գործառնական արժույթը Հայաստանի Հանրապետության դրամն է (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ): Հանդիսանալով Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթ՝ այն լավագույն կերպով արտացոլում է ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և հանգամանքների տնտեսական բովանդակությունը:

Հայաստանի Հանրապետության դրամը նաև տվյալ ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման արժույթն է: 2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ՀՀ ԿԲ պաշտոնական փոխարժեքն է՝ 1 ԱՄՆ դոլարի համար 393.28 ՀՀ դրամ և 404.79 ՀՀ դրամ և 1 Եվրոյի համար 424.11 ՀՀ դրամ և 447.90 ՀՀ դրամ, համապատասխանաբար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հազար ՀՀ դրամով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր

ա) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները

«Հոլումներ հայեցակարգային հիմունքներին» (ՖՀՄՍ 3-ի փոփոխություններ)

Փոփոխությունները փոխարինում են ՀՀՄՍԻ-ի Հայեցակարգային հիմունքների նախորդ տարբերակի հղմանը՝ միաժամանակ հղում կատարելով 2018 թվականի մարտին թողարկված ներկա տարբերակին՝ առանց դրա պահանջները էականորեն փոփոխելու:

Փոփոխությունները բացառություն են ավելացնում ՖՀՄՍ 3 Ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներ ստանդարտում սահմանված ճանաչման սկզբունքին՝ խուսափելու համար «երկրորդ օրվա» հավանական շահույթի կամ վնասի խնդրից, որը բխում է այն պարտավորություններից և պայմանական պարտավորություններից, որոնք կներառվեն ՀՀՄՍ 37 Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ կամ ՀՀՄՍԿ 21 Պարտադիր վճարներ ստանդարտների շրջանակներում, եթե առաջանային առանձին: Բացառությունը պահանջում է, որ կազմակերպությունները կիրառեն ՀՀՄՍ 37-ում կամ ՀՀՄՍԿ 21-ում սահմանված չափանիշները, համապատասխանաբար, Հայեցակարգային հիմունքների փոխարեն՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ընթացիկ պարտավորության առկայությունը որոշելու նպատակով:

Փոփոխությունները նաև նոր պարբերություն են ավելացնում ՖՀՄՍ 3-ում՝ պարզաբանելու, որ պայմանական ակտիվները չեն համապատասխանում ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ ճանաչման պայմանին:

Անցումային դրույթների համաձայն՝ Բանկը կիրառում է փոփոխությունները առաջընթաց սկզբունքով, այսինքն՝ այն ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումների նկատմամբ, որոնք առաջանում են տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից հետո, երբ առաջին անգամ կիրառվում են փոփոխությունները (նախնական կիրառման ամսաթիվ):

Այս փոփոխությունները որևէ ազդեցություն չեն ունեցել Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա, քանի որ ժամանակաշրջանի ընթացքում այս փոփոխությունների շրջանակներում չեն առաջացել պայմանական ակտիվներ կամ պայմանական պարտավորություններ:

Հիմնական միջոցներ – մուտքեր նախքան նախանշած նպատակով օգտագործելը – ՀՀՄՍ 16-ի փոփոխություններ

Այս փոփոխությունը չի թույլատրում կազմակերպություններին հիմնական միջոցների արժեքից նվազեցնել ակտիվը համապատասխան վայր և վիճակի բերելու ընթացքում, որն անհրաժեշտ է ղեկավարության կողմից նախանշված նպատակով այն գործարկելու համար, արտադրված միավորների վաճառքից ստացված մուտքերը: Փոխարենը, կազմակերպությունը ճանաչում է տվյալ միավորների վաճառքից մուտքերը և տվյալ միավորների արտադրման նպատակով ծախսումները շահույթում կամ վնասում:

Անցումային դրույթների համաձայն՝ Բանկը կիրառում է այս փոփոխությունները հետընթաց միայն հիմնական միջոցների այն միավորների նկատմամբ, որոնք մատչելի են օգտագործման համար ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո, երբ կազմակերպությունը առաջին անգամ կիրառում է փոփոխությունը (սկզբնական կիրառման ամսաթիվ):

Այս փոփոխությունները Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցություն չեն ունեցել, քանի որ չի իրականացվել հիմնական միջոցներով արտադրված այդպիսի միավորների վաճառք, որոնք մատչելի են եղել ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

ա) Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունները (շարունակություն)

ՖՀՄՍ 9 Ֆինանսական գործիքներ - Ֆինանսական պարտավորությունների ապահովման համար «10 տոկոս» թեստում ներառվող վճարներ

Փոփոխությունը պարզաբանում է այն վճարները, որոնք կազմակերպությունը ներառում է գնահատելիս, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները ըստ էության տարբեր են սկզբնական ֆինանսական պարտավորության պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն փոխառուի և փոխատուի միջև վճարված կամ ստացված վճարները, այդ թվում՝ կամ փոխառուի, կամ փոխատուի կողմից մյուսի անունից վճարված կամ ստացված վճարները: Համանման փոփոխություն չի առաջարկվում ՀՀՄՍ 39 Ֆինանսական գործիքներ. ճանաչում և չափում ստանդարտի համար:

Անցումային դրույթների համաձայն՝ Բանկը փոփոխությունը կիրառում է այն ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ, որոնք փոփոխված կամ փոխանակված են՝ կազմակերպության կողմից փոփոխության առաջին անգամ կիրառման պահին սկսվող կամ դրան հաջորդող տարեկան ժամանակաշրջանների համար (սկզբնական կիրառման ամսաթիվ): Այս փոփոխությունները Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցություն չեն ունեցել, քանի որ տվյալ ժամանակաշրջանում Բանկի ֆինանսական գործիքներում էական փոփոխություններ չեն կատարվել:

Անբարենպաստ պայմանագրեր - Պայմանագրի կատարման ծախսեր – ՀՀՄՍ 37-ում փոփոխություններ

Պայմանագիրը համարվում է անբարենպաստ, եթե այդ պայմանագրով նախատեսված պարտականությունները կատարելու ակտուսափելի ծախսերը (այսինքն, այն ծախսերը, որոնք մասով Բանկը չի կարող խուսափել, քանի որ պայմանագիրն առկա է) գերազանցում են դրա շրջանակներում ակնկալվող տնտեսական օգուտները: Փոփոխությունները հստակեցնում են, որ պայմանագրի անբարենպաստ կամ վնասաբեր լինելը գնահատելիս, կազմակերպությունը պետք է ներառի այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն առնչվում են ապրանքների կամ ծառայությունների մատուցման պայմանագրին, ներառյալ ինչպես լրացուցիչ ծախսերը (օրինակ՝ ուղղակի աշխատանքի և Նյութերի ծախսերը), այնպես էլ պայմանագրային գործունեության հետ անմիջականորեն կապված ծախսերի բաշխումը (օրինակ՝ պայմանագրի կատարման համար օգտագործվող սարքավորումների մաշվածությունը և պայմանագրի կառավարման և վերահսկողության ծախսերը): Ընդհանուր և վարչական ծախսերը ուղղակիորեն չեն առնչվում պայմանագրին և չեն ներառվում այդ ծախսերում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ ծախսերը հստակորեն գանձվում են պայմանագրի մյուս կողմից:

Այս փոփոխությունները որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Բանկի վրա:

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն

Ստորև ներկայացված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը հետևողականորեն կիրառվել է այս ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր ժամանակաշրջանների համար:

Արտարժույթով գործառնություններ

Արտարժույթով գործառնությունները վերահաշվարկվում են ՀՀ դրամի գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ՀՀ դրամի այդ օրվա փոխարժեքով: Դրամային հոդվածների հետ կապված արտարժույթով գործառնությունների գծով օգուտը կամ վնասն իրենից ներկայացնում է տարբերություն ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ ֆունկցիոնալ արժույթով արտահայտված, ժամանակաշրջանի համար արդյունավետ տոկոսադրույթով հաշվարկված տոկոսների ու վճարումների մասով ճշգրտված ամորտիզացված արժեքի և հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործող փոխարժեքով վերահաշվարկված արտարժույթով արտահայտված ամորտիզացված արժեքի միջև:

Իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային ակտիվները և պարտավորությունները վերահաշվարկվում են ֆունկցիոնալ արժույթի իրական արժեքի որոշման ամսաթվի փոխարժեքով: Սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործառնության ամսաթվի փոխարժեքով:

Վերահաշվարկից առաջացող փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում/հրապետ արտարժույթի վերագնահատման տարբերություններից օգուտ/(վնաս):

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են կանխիկ դրամական միջոցները և այլ բանկերում պահվող օգտագործման սահմանափակում չունեցող մնացորդները (նոստրո հաշիվներ) և ՀՀ ԿԲ-ից ստացման ենթակա գումարներ, ներառյալ ՀՀ դրամով պարտադիր պահուստները, որոնց գծով առկա չեն պայմանագրային պարտավորություններ:

Տոկոսներ

Արդյունավետ տոկոսադրույք

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված ապագա դրամական վճարումները կամ մուտքերը գեղջում է ճիշտ մինչև՝

- ▶ ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեք կամ
- ▶ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեք:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Բանկը գնահատում է ապագա դրամական հոսքերը՝ դիտարկելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ձեռք բերված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով գնահատված ապագա դրամական հոսքերը՝ ներառյալ ակնկալվող պարտքային կորուստները:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի գծով ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր միջնորդավճարները և գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը: Գործարքի գծով ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած մայր գումարի վճարումները, գումարած կամ հանած արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված սկզբնական և մարման ենթակա գումարների միջև տարբերության կուտակային ամորտիզացիան և, ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստով:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքն է նախքան ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի գծով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամտի և ծախսի հաշվարկ

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկվում է ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական ճանաչման պահին: Տոկոսային եկամուտը և ծախսը հաշվարկելիս արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ (եթե ակտիվը պարտքային առումով արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է լողացող դրույքով գործիքների դրամական հոսքերի պարբերական վերագնահատման արդյունքում՝ շուկայական դրույքների փոփոխություններն արտացոլելու նպատակով: Արդյունավետ տոկոսադրույքը վերանայվում է նաև իրական արժեքի հեջի ճշգրտումներն արտացոլելու համար այն ամսաթվի դրությամբ, երբ սկսվում է համապատասխան ճշգրտման ամորտիզացիայի հաշվարկը:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո պարտքային առումով արժեզրկված դարձած ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվն այլևս չի համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, տոկոսային եկամտի հաշվարկը կրկին իրականացվում է համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է կիրառելով պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքն ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամտի հաշվարկը չի իրականացվում համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը նվազում է:

Տեղեկատվությունն այն մասին, թե որ դեպքերում են ֆինանսական ակտիվները համարվում պարտքային առումով արժեզրկված, ներկայացված է Ծանոթագրություն 3(բ)(ii) կետում:

Ներկայացում

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտը ներառում է՝

- ▶ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսները,
- ▶ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների գծով տոկոսները:

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ներկայացված տոկոսային ծախսը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների գծով տոկոսային ծախսը:

Վճարներ և միջնորդավճարներ

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Բանկը ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Բանկը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Վճարների և միջնորդավճարների տեսքով այլ ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

Ֆինանսական ակտիվներ և ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական ակտիվներ

i. Ղասակարգում

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը ղասակարգում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- ▶ ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու համար և
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Այս պայմանների մանրամասները ներկայացվում են ստորև՝

Բանկի՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները ներառում են դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները, հաճախորդներին տրված վարկերը և պահանջները բանկերի նկատմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Բիզնես մոդելի գնահատում

Բանկը պորտֆելի մակարդակով գնահատում է այն բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանի որ այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է գործունեությունը կառավարելու և ղեկավարությանը տեղեկատվություն տրամադրելու եղանակը: Այդ դեպքում դիտարկվում է հետևյալ տեղեկատվությունը:

- ▶ պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը և նպատակները և այդ քաղաքականության աշխատանքը գործնականում: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարության նպատակն է ապահովել պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամտի ստացումը, ապահովել տոկոսային որոշակի եկամտաբերության մակարդակը, համապատասխանեցնել ֆինանսական ակտիվների ժամկետներն այն պարտավորությունների ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ իրացնել դրամական հոսքերն ակտիվների վաճառքի միջոցով:
- ▶ ինչպես է գնահատվում պորտֆելի կատարողականը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը հաղորդվում Բանկի ղեկավարությանը:
- ▶ բիզնես մոդելի (և այդ բիզնես մոդելում պահվող ֆինանսական ակտիվների) վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը:
- ▶ ինչպես են վարձատրվում բիզնեսի ղեկավարները (օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը հիմնված է կառավարվող ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի, թե՛ հավաքված դրամական հոսքերի վրա):
- ▶ նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և ապագա վաճառքների հետ կապված ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը չի դիտարկվում մեկուսի, այն դիտարկվում է որպես մեկ ընդհանուր վերլուծության մաս առ այն, թե ինչպես են իրագործվում ֆինանսական ակտիվների կառավարման համար Բանկի առաջադրված նպատակները և ինչպես են իրացվում դրամական հոսքերը:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակով կամ կառավարվում են և որոնց արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով, քանի որ չեն պահվում ոչ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և ոչ էլ՝ թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքեր հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվներ վաճառելու համար:

Գնահատում, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար, արդյոք պայմանագրային դրամական հոսքերը միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ են, Բանկը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այս դիտարկումը ներառում է այն գնահատումը, արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական հոսքերի ժամկետները կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չբավարարի այս պայմանը: Գնահատումն իրականացնելիս Բանկը դիտարկում է հետևյալը.

- ▶ Պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական հոսքերի գումարը և ժամկետները,
- ▶ Լծակավորման հատկանիշը,
- ▶ Վաղաժամ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- ▶ Պայմանները, որոնք սահմանափակում են բանկի պահանջը որոշակի ակտիվներից առաջացող դրամական հոսքերով (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածությունների), և
- ▶ Հատկանիշները, որոնք փոփոխում են փողի ժամանակային արժեքի համար հատուցումը, օրինակ՝ տոկոսադրույքների պարբերաբար վերասահմանումը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Պարտքային գործիքը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախորոշված չէ որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող

- ▶ Ֆինանսական գործիքը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն իրագործվում է թե՛ պայմանագրային դրամական հոսքերը հավաքելու և թե՛ ֆինանսական ակտիվները վաճառելու միջոցով և
- ▶ Ֆինանսական գործիքի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային ֆինանսական գործիքների գծով օգուտները և կորուստները ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում: Տոկոսային եկամուտի և արտարժույթով գործարքներից օգուտը կամ վնասը ճանաչվում են նույն կերպ ինչ որ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների գծով օգուտը և կորուստները: Ապաճանաչման դեպքում կուտակային օգուտը կամ վնասը, որոնք նախկինում ճանաչվել են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքից դասակարգվում են շահույթ կամ վնաս:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքների ԱՎԿ-ները չեն նվազեցնում այդ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, որը մնում է իրական արժեքով: Փոխարենը, գումարը, որը հավասար է այն պահուստին, որը կառաջանար, եթե ակտիվները չափվեին ամորտիզացված արժեքով, ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում որպես կուտակված արժեզրկման գումար՝ շահույթում կամ վնասում համապատասխան ծախսագրմամբ: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակված օգուտը և վնասը փոխանցվում է շահույթին և վնասին ակտիվի ապաճանաչման ժամանակ:

Առևտրական նպատակով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը կարող է անշրջելի ընտրություն կատարել՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ներկայացնելու իրական արժեքի հետագա փոփոխությունները: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Այս բաժնային գործիքների գծով օգուտները և կորուստները երբեք չեն վերադասակարգվում շահույթի կամ վնասի կազմ, և շահույթում կամ վնասում արժեզրկում չի ճանաչվում: Ըահաբաժինները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ շահաբաժինն ակնհայտորեն ներկայացնում է ներդրման ինքնարժեքի մասի վերականգնումը, որի դեպքում ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտները և կորուստները փոխանցվում են չբաշխված շահույթ՝ ներդրման օտարման պահին:

Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Բանկը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որն այլպես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվելու պահանջները, որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող, եթե դա կվերացնի կամ էականորեն կնվազեցնի հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանար:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Բանկը փոխում է ֆինանսական ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկն իր ֆինանսական պարտավորությունները, բացառությամբ ֆինանսական երաշխավորությունների և փոխստվության հանձնառությունների, դասում է ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների դասին:

Վերադասակարգում

Ֆինանսական պարտավորությունները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

ii. Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (կամ, ֆինանսական ակտիվի մասը կամ համանման ֆինանսական ակտիվների խմբի մասը), երբ՝

ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքի ժամկետն ավարտված է,

Բանկը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, սակայն պարտավորվում է ստացված գումարներն ամբողջությամբ և առանց էական ուշացման փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրով, ինչպես նաև

Բանկը (ա) փոխանցել է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցվել և չի պահպանել ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, սակայն փոխանցել է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը:

Այն դեպքում, երբ Բանկը փոխանցել է ակտիվից դրամական միջոցների հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, ո՛չ փոխանցել և ո՛չ էլ պահպանում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցել ակտիվի նկատմամբ վերահսկողության իրավունքը, ակտիվը ճանաչվում է այնքանով, որքանով Բանկը շարունակում է մասնակցություն ունենալ տվյալ ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի նկատմամբ երաշխիքի ձև, այդպիսի մասնակցությունը չափվում է հետևյալ երկու մեծություններից՝ նվազագույնով՝ ակտիվի սկզբնական հաշվեկշռային արժեք և փոխհատուցման առավելագույն գումար, որը կարող է պահանջվել Բանկից:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի գծով թողարկված/կամ գնված օպցիոնի ձև (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), Բանկի մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Բանկը կարող է հետ գնել փոխանցված ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված ակտիվի գծով վաճառված օպցիոնի (ներառյալ՝ դրամական միջոցներով մարվող օպցիոններ կամ նմանատիպ գործիքներ), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից՝ նվազագույնը՝ փոխանցված ակտիվի իրական արժեք և օպցիոնի իրագործման գին:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապաճանաչվում է, երբ մարվում, չեղյալ է համարվում կամ լրանում է դրա գործողության ժամկետը:

Եթե նույն վարկատուի հանդեպ ունեցած ֆինանսական պարտավորությունը փոխարինվում է այլ ֆինանսական պարտավորությամբ, որի պայմաններն էականորեն փոփոխված են նախորդի համեմատ, նման փոխարինումը կամ փոփոխությունը դիտվում է որպես սկզբնական պարտավորության ապաճանաչում և նոր պարտավորության ճանաչում, իսկ համապատասխան հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը արտացոլվում է շահույթում կամ վնասում:

iii. Հետգնման և հակադարձ հետգնման պայմանագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսավորման գործառնություններ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է բանկերի կամ հաճախորդների միջոցների կազմում:

Հետադարձ վաճառքի պայմանագրով արժեթղթերի ձեռքբերումը (հակադարձ ռեպո) արտացոլվում է բանկերի նկատմամբ պահանջների կամ հաճախորդներին տրված վարկերի կազմում՝ կախված իրավիճակից: Վաճառքի գնի և ձեռք բերման գնի միջև տարբերությունը դիտարկվում է որպես տոկոսային եկամուտ և հաշվեգրվում ռեպո պայմանագրի ժամկետի ընթացքում՝ արդյունավետ եկամտաբերության մեթոդով:

Եթե հակադարձ ռեպո պայմանագրով գնված ակտիվները վաճառվում են երրորդ կողմին, արժեթղթերի վերադարձի պարտավորությունը արտացոլվում է առևտրային գործառնությունների գծով պարտավորություններում՝ իրական արժեքով:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

iv. Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները հաշվանցվում են պարտավորություններով և ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են զուտ մնացորդով, եթե գոյություն ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավական հիմք և գոյություն ունի դրանք զուտ հիմքով մարելու կամ միաժամանակ ակտիվները իրացնելու և պարտավորությունները մարելու մտադրություն: Հաշվանցում կատարելու իրավունքը չպետք է պայմանավորված լինի ապագա ժամանակաշրջանի դեպքերով և պետք է ունենա իրավական ուժ բոլոր ստորև ներկայացված դեպքերում

բնականոն գործունեության ընթացքում,

պարտականությունների չկատարման դեպքում,

կազմակերպության կամ դրա որևէ գործընկերոջ վճարունակ չլինելու կամ լուծարման ժամանակ:

Սույն պայմանները, որպես կանոն, չեն տարածվում հաշվանցման գլխավոր համաձայնությունների վրա, և համապատասխան ակտիվներն ու պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում արտացոլվում են համախառն արժեքով:

v. Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Բանկը գնահատում է, արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է Նոր ֆինանսական ակտիվ իրական արժեքով՝ գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները: Որպես փոփոխության մաս ստացված վճարները հաշվառվում են հետևյալ կերպ.

- ▶ վճարները, որոնք դիտարկվում են Նոր ակտիվի իրական արժեքը որոշելիս, և վճարները, որոնք իրենցից ներկայացվում են պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումների հատուցում, ներառվում են ակտիվի սկզբնական չափման մեջ, և
- ▶ մյուս վճարները ներառվում են շահույթում կամ վնասում՝ որպես ապաճանաչումից օգուտի կամ կորուստի մաս:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական պարտավորությունների դրամական հոսքերի փոփոխությունները չեն դիտարկվում որպես փոփոխություն, եթե բխում են գոյություն ունեցող պայմանագրային պայմաններից, օրինակ՝ Կազմակերպության կողմից տոկոսադրույքների փոփոխությունը ՀՀ ԿԲ-ի հիմնական տոկոսադրույքի փոփոխությունների արդյունքում, եթե վարկային պայմանագրով Բանկը իրավունք ունի կատարել նման փոփոխություն:

Բանկը իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինված ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերից: Բանկը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը՝ դիտարկելով քանակական և որակական գործոնները հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվի դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Բանկը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման համար օգտագործված ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Բանկը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ▶ ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- ▶ գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ▶ ֆինանսական ակտիվի պայմանների այնպիսի փոփոխություն, որը հանգեցնում է «միայն մայր գումարի և դրա գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ» չափանիշի հետ անհամապատասխանության:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Եթե դրամական հոսքերի փոփոխությունը պայմանավորված է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններով, ապա, որպես կանոն, փոփոխության նպատակն է առավելագույն չափով հետ ստանալ/վերականգնել ակտիվը պայմանագրի սկզբնական պայմաններով, այլ ոչ` սկզբնավորել նոր ակտիվ նշանակալիորեն տարբեր պայմաններով: Եթե Բանկը մտադիր է այնպես փոփոխել ֆինանսական ակտիվը, որպեսզի ներվեն դրամական հոսքերը, ապա այն նախ դիտարկում է, արդյոք ակտիվի մի մասը պետք է դուրսգրվի նախքան փոփոխությունը կատարելը (տես` ստորև դուրսգրման քաղաքականություն): Այս մոտեցումն ազդում է քանակական գնահատման արդյունքի վրա և նշանակում է, որ ապաճանաչման չափանիշները միշտ չեն որ բավարարվում են նման դեպքերում: Բանկը իրականացնում է նաև որակական գնահատում, որպեսզի գնահատի փոփոխության նշանակալի լինելը:

Եթե ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով` այլ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվի փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, Բանկը նախ վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը, կիրառելով ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը, և արդյունքում առաջացող ճշգրտումը ճանաչում է որպես փոփոխումից օգուտ կամ կորուստ շահույթում կամ վնասում: Լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Փոփոխման շրջանակում ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար կամ ստացված վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացած ժամկետի ընթացքում:

Եթե նման փոփոխությունն իրականացվում է փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով, ապա օգուտը կամ կորուստը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Մյուս դեպքերում այն ներկայացվում է որպես արդյունավետ տոկոսադրույքով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ:

Հաստատուն տոկոսադրույքով վարկերի համար, որոնց դեպքում փոխառուն հնարավորություն ունի վաղաժամ մարել վարկն անվանական արժեքով` առանց էական տուգանքի, Բանկը հաշվառում է տոկոսադրույքի փոփոխությունը մինչև ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքի մակարդակը` կիրառելով լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքների համար գործող ուղեցույցը: Սա նշանակում է, որ արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է առաջընթաց:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Բանկը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորության դրամական հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Վճարված հատուցումը ներառում է փոխանցված ոչ ֆինանսական ակտիվները (առկայության դեպքում) և ստանձնած պարտավորությունները, այդ թվում` նոր փոփոխված ֆինանսական պարտավորությունը:

Բանկը իրականացնում է փոփոխության` նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում` դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Բանկը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ▶ ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- ▶ գրավի կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցների փոփոխություն,
- ▶ փոխարկման հնարավորության ներառում,
- ▶ ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմաններով դրամական հոսքերը (ներառյալ վճարվող և ստացվող այլ վճարների զուտ գումարները) սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչելիս ներկա արժեքը նվազագույնը 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մնացած դրամական հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Եթե ֆինանսական պարտավորության փոփոխությունը չի բավարարում ապաճանաչման պայմանները, պարտավորության ամորտիզացված արժեքը վերահաշվարկվում է, գեղջելով փոփոխված դրամական հոսքերը սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, և արդյունքում առաջացող օգուտը կամ կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Լողացող դրույքով ֆինանսական պարտավորությունների համար փոփոխումից օգուտը կամ կորուստը հաշվարկելու համար օգտագործված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքը ճշգրտվում է արտացոլելու համար ընթացիկ շուկայական պայմանները փոփոխության պահին: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճշգրտում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական ակտիվի մնացորդային ժամանակահատվածում: Ցանկացած կրած ծախսում կամ վճար ճանաչվում է որպես պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտում և ամորտիզացվում է փոփոխված ֆինանսական պարտավորության մնացորդային ժամանակահատվածում գործիքի արդյունավետ տոկոսադրույքի վերահաշվարկի միջոցով:

Դուրսգրումներ

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն), երբ գոյություն չունի ամբողջությամբ վերցրած ֆինանսական ակտիվը կամ դրա մի մասը վերականգնելու ողջամիտ ակնկալիք: Դուրսգրումը սովորաբար իրականացվում է այն դեպքում, երբ Բանկը որոշում է, որ փոխառուն չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնցից կարող է ստանալ բավարար դրամական հոսքեր դուրսգրման ենթակա գումարները մարելու համար: Այս գնահատումն իրականացվում է առանձին յուրաքանչյուր ակտիվի համար:

Նախկինում դուրսգրված գումարների փոխհատուցումը ներառվում է «Վարկային կորուստների գծով ծախսեր» հոդվածում՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում:

Դուրսգրված ֆինանսական ակտիվների գծով կարող են դեռևս կիրառվել հարկադիր միջոցներ/պարտքերի գանձման միջոցներ՝ վճարման ենթակա գումարների վերադարձմանը վերաբերող Բանկի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «հաճախորդներին տրված վարկեր» հոդվածը ներառում է ամորտիզացված արժեքով չափվող վարկերը, որոնք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի գծով լրացուցիչ ուղղակի ծախսումները, իսկ հետագայում՝ ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում «Ներդրումային արժեթղթեր» հոդվածը ներառում է իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող Հայաստանի հանրապետության պետական պարտքային արժեթղթերը:

Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցների միավորները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները:

Արժեքը ներառում է գնման գինը՝ ներառյալ ներմուծման մաքսատուրքերը, չվերադարձվող հարկերը և ուղղակիորեն վերագրելի այլ ծախսերը, ինչպես նաև այն բոլոր ծախսերը, որոնք կատարվել են ակտիվները աշխատանքային վիճակի և դրանց նպատակային օգտագործման համար անհրաժեշտ վայր հասցնելու համար: Շահագործման և նախաարտադրության ծախսերը ներառված չեն հիմնական միջոցների արժեքի մեջ:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը բաղկացած է օգտակար ծառայության տարբեր ժամկետներ ունեցող նշանակալի մասերից, այդ մասերը հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցների առանձին միավորներ:

Հիմնական միջոցների գծով հետագա ծախսումները կապիտալացվում են, երբ հավանական է, որ հիմնական միջոցի տարրի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները կազմակերպություն կհոսեն սպասվածից ավելի մեծ գումարով: Վերանորոգումը և սպասարկումը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ոպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Ակտիվների մաշվածության գումարը պետք է բաշխվի համակարգված հիմունքներով դրա օգտակար ծառայության ընթացքում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Մաշվածություն

Մաշվածությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով առանձին ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է հիմնական միջոցի ձեռքբերման ամսաթվից, իսկ սեփական ուժերով կառուցված ակտիվների դեպքում՝ վերջիններիս կառուցումն ավարտելու և շահագործման հանձնելու պահից: Հողատարածքի գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում: Օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները հետևյալն են.

– շենքեր	20 տարի
– համակարգիչներ և հաղորդակցության սարքավորումներ	1-8 տարի
– փոխադրամիջոցներ	8 տարի
– տնտեսական գույք և այլ հիմնական միջոցներ	8 տարի

Ոչ նյութական ակտիվներ

Ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները:

Համակարգչային ծրագրերի և լիցենզիաների ձեռքբերման և ներդրման ծախսումները կապիտալացվում են համապատասխան ոչ նյութական արժեքի ինքնարժեքին:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում գծային մեթոդով ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության ընթացքում: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետները կազմում են 3-ից 10 տարի:

Ներքին ձևավորված ոչ նյութական ակտիվները, բացառությամբ կապիտալիզացված զարգացման ծախսերի, չեն կապիտալացվում, և դրանց հետ կապված ծախսերը արտացոլվում են այն ժամանակաշրջանի շահույթում կամ վնասում, որում կատարվել են ծախսերը:

Հետազոտության և մշակման ծախսեր

Հետազոտության ծախսերը ծախսագրվում են՝ դրանց կատարման պահին: Առանձին ծրագրի մշակման ծախսերը ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվ, երբ Բանկը կարող է ցուցադրել.

- ▶ Ոչ նյութական ակտիվն այնպիսի ավարտուն վիճակի հասցնելու տեխնիկական իրագործելիությունը, որ ակտիվը հասանելի լինի օգտագործման կամ վաճառքի համար,
- ▶ Ակտիվն ավարտին հասցնելու և այն օգտագործելու կամ վաճառելու իր կարողությունն ու մտադրությունը,
- ▶ Այն, թե ինչպես է ակտիվը առաջացնելու ապագա տնտեսական օգուտներ,
- ▶ Ռեսուրսների առկայությունը՝ ակտիվն ավարտելու համար
- ▶ Մշակման ընթացքում կատարվող ծախսերը արժանահավատորեն չափելու ունակությունը

Մշակման ծախսերը որպես ակտիվ սկզբնական ճանաչումից հետո ակտիվը հաշվառվում է սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և կուտակված արժեզրկումից կորուստները: Ակտիվների ամորտիզացիան սկսվում է, երբ մշակումն ավարտված է, և ակտիվը հասանելի է օգտագործման համար: Այն ամորտիզացվում է ապագա ակնկալվող օգուտի ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Բռնագանձված ակտիվներ

Բանկը ճանաչում է բռնագանձված ակտիվները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, երբ ունի իրացման ամբողջական և վերջնական իրավունքներ գրավի նկատմամբ:

Բռնագանձված ակտիվները չափվում են հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնով՝ հաշվեկշռային արժեքի և իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչման պահին բռնագանձված ակտիվները չափվում են այն վարկի հաշվեկշռային արժեքով, որի գծով տեղի է ունեցել պարտագանձում ներառյալ գրավի առգրավման ընթացքում կրած ծախսումները: Իրական արժեքը՝ հանած վաճառքի հետ կապված ծախսումները, իրենից ներկայացնում է գրավի գնահատված վաճառքի գինը բնականոն գործունեության ընթացքում՝ հանած համապատասխան վաճառքի ծախսումները: Սկզբնական ճանաչումից հետո բռնագանձված ակտիվները վերանայվում են վաճառքի համար պահվող դասակարգման չափանիշներին համապատասխանելու տեսանկյունից և համապատասխանաբար վերադասակարգվում են՝ չափանիշները բավարարելու դեպքում: Բռնագանձված ակտիվների օտարումից օգուտը և կորուստը ճանաչվում են զուտ հիմունքով «Այլ գործառնական եկամուտ» հոդվածում՝ շահույթում կամ վնասում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Թանկարժեք մետաղներ

Ոսկին և այլ թանկարժեք մետաղները հաշվառվում են Լոնդոնի մետաղների բորսայի գներով, որոնք մոտավորապես համապատասխանում են իրական արժեքին:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այլ ոչ ֆինանսական ակտիվները, բացառությամբ հետաձգված հարկերի, գնահատվում են արժեզրկված լինելու հայտանիշ բացահայտելու նպատակով: Հայտանիշի առկայության դեպքում կամ ակտիվի արժեզրկման գծով տարեկան թեստավորման անհրաժեշտության դեպքում Բանկը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը: Ոչ ֆինանսական ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է որպես նրանց իրական արժեքից՝ հանած վաճառքի ծախսումները, և օգտագործման արժեքից առավելագույնը:

Օգտագործման արժեքը գնահատելիս գնահատված ապագա դրամական հոսքերը գեղչվում են մինչև իրենց ներկա արժեքը՝ օգտագործելով գեղչման մինչև հարկումը դրույքը, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և ակտիվին հատուկ ռիսկերը: Այլ ակտիվներից առաջացող դրամական միջոցների ներհոսքերից մեծապես անկախ դրամական միջոցների ներհոսքեր չառաջացնող ակտիվների փոխհատուցվող գումարը որոշվում է այն դրամաստեղծ միավորի համար, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը: Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է, երբ ակտիվի կամ նրա դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է նրա փոխհատուցվող գումարը:

Ոչ ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում և հակադարձվում է միայն այն դեպքում, եթե տեղի են ունեցել փոփոխություններ փոխհատուցվող գումարը որոշելիս օգտագործված գնահատականներում: Արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է միայն այն չափով, որքանով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը չի գերազանցում այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան մաշվածության կամ ամորտիզացիայի), եթե արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Պահուստներ

Պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում է, երբ Բանկը ունի իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտների արտահոսք: Եթե ազդեցությունն Եական է, պահուստները որոշվում են՝ գեղչելով անկախվող ապագա դրամական հոսքերը գեղչման՝ մինչև հարկումը դրույքով, որն արտացոլում է փողի ժամանակային արժեքի ընթացիկ շուկայական գնահատումները և, կիրառելիության դեպքում, պարտավորությանը հատուկ ռիսկերը:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Բանկը բնականոն գործունեության ընթացքում արժութային և կապիտալի շուկաներում օգտագործում է տարատեսակ ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ, ներառյալ՝ ֆորվարդները, ֆյուչերսները, սվոպերը և օպցիոնները: Այդ ֆինանսական գործիքները նախատեսված են առևտրի համար և սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով: Իրական արժեքը որոշվում է շուկայական գնանշման հիման վրա կամ գնորոշման մոդելներով, որոնք հիմնված են բազիսային գործիքների ընթացիկ շուկայական և պայմանագրային արժեքների և այլ գործոնների վրա: Դրական իրական արժեքով ածանցյալ ֆինանսական գործիքները արտացոլվում են ակտիվների կազմում, իսկ բացասական արժեք ունեցողները՝ պարտավորությունների կազմում: Նշված գործիքներից ստացված արդյունքները հաշվառվում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում՝ որպես առևտրական նպատակով պահվող ակտիվներից կամ արտարժութային գործառնություններից գուտ շահույթ/(վնաս)՝ կախված ածանցյալ գործիքների բնույթից:

Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը հիբրիդային գործիքի բաղադրիչ է, որը ներառում է նաև ոչ ածանցյալ հիմնական պայմանագիր, որի արդյունքում համակցված գործիքի դրամական հոսքերի մի մասը տատանվում է առանձին ածանցյալ գործիքի նման: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքը առաջացնում է փոփոխություններ որոշ կամ բոլոր դրամական միջոցների հոսքերում, որոնք հակառակ դեպքում պահանջվում էին պայմանագրով, կախված սահմանված տոկոսադրույքից, ֆինանսական գործիքի գնից, ապրանքի գնից, արտարժույթի փոխարժեքից, գների ինդեքսից կամ դրույքից, վարկային վարկանշից կամ ինդեքսից կամ այլ փոփոխականից, պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այն հատուկ չէ պայմանագրի կողմի համար: Ֆինանսական գործիքին կցված, բայց այդ գործիքից անկախ՝ ըստ պայմանագրի փոխանցելի ածանցյալ գործիքը, կամ գործիքը, որի պայմանագրային կողմը տարբերվում է այդ ֆինանսական գործիքի պայմանագրային կողմից, չի հանդիսանում ներկառուցված ածանցյալ գործիք, այլ առանձին ածանցյալ գործիք է:

Պարտավորությունների և ոչ ֆինանսական «հիմնական» պայմանագրերի մեջ ներկառուցված ածանցյալ

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

գործիքները դիտարկվում են որպես առանձին ածանցյալ գործիքներ և հաշվառվում են իրական արժեքով, եթե համապատասխանում են ածանցյալ գործիքի վերոնշյալ սահմանմանը, նրանց տնտեսական հատկանիշները և ռիսկերը սերտորեն կապված չեն «հիմնական» պայմանագրի հետ, և «հիմնական» պայմանագիրը չի համարվում առևտրային նպատակներով կնքված կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով հաշվառվող: Ներկառուցված ածանցյալ գործիքները, որոնք առանձնացվել են «հիմնական»-ից, հաշվառվում են առևտրային պորտֆելում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են բիզնես մոդելի և SPPI- ի գնահատումների հիման վրա:

Բաժնետիրական կապիտալ

Սովորական բաժնետոմսեր

Սովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես սեփական կապիտալ: Սովորական բաժնետոմսերի և բաժնետոմսերի օպցիոնների թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի լրացուցիչ ծախսումները, ներառյալ հարկերը, ճանաչվում են որպես սեփական կապիտալի նվազեցում:

Շահաբաժիններ

Շահաբաժիններ հայտարարելու և վճարելու Բանկի կարողությունը կարգավորվում է Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կանոնակարգերով:

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ շահաբաժինները նվազեցվում են սեփական կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն միայն այն դեպքում, երբ դրանք հայտարարվել են մինչև հաշվետու ամսաթիվը ներառյալ: Մինչև հաշվետու ամսաթիվը առաջարկված կամ հաշվետու ամսաթվից հետո մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը առաջարկված կամ հայտարարված շահաբաժինները բացահայտվում են ֆինանսական հաշվետվություններում:

Հարկում

Շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն մասի, որը վերաբերում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հողվածներին կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված բաժնետերերի հետ գործարքներին, որի դեպքում շահութահարկը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում կամ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ հարկը հարկի այն գումարն է, որն ակնկալվում է վճարել տարվա հարկվող եկամտի գծով՝ կիրառելով այն դրույքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ Էուլայան ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ, և ներառում է Նախորդ տարիների համար վճարման ենթակա հարկի գծով ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկը ճանաչվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և հարկային նպատակների համար օգտագործվող գումարների միջև ժամանակավոր տարբերությունները ֆինանսական հաշվետվություններում արտացոլվելու նպատակով: Հետաձգված հարկ չի ճանաչվում այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են ակտիվների կամ պարտավորությունների սկզբնական ճանաչման ժամանակ բիզնեսի միավորում չհանդիսացող գործարքի արդյունքում, որն ազդեցություն չունի ո՛չ հաշվապահական և ո՛չ հարկվող շահույթի կամ վնասի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ ճանաչվում են չօգտագործված հարկային վնասների, չօգտագործված հարկային զեղչերի և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների գծով այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց դրանք կարող են օգտագործվել: Ապագա հարկվող շահույթը որոշվում է հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների մարումից առաջացող գումարի հիման վրա: Եթե հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների գումարը բավարար չէ հետաձգված հարկային ակտիվն ամբողջությամբ ճանաչելու համար, դիտարկվում է գոյություն ունեցող ժամանակավոր տարբերությունների մարումներով ճշգրտված ապագա հարկվող շահույթը, որը որոշվում է Կազմակերպության գործարար ծրագրերի հիման վրա: Հետաձգված հարկային ակտիվները վերանայվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և նվազեցվում են այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ համապատասխան հարկային օգուտը կիրացվի: Այս նվազեցումները վերականգնվում են, եթե մեծանում է ապագա հարկվող շահույթ ստանալու հավանականությունը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Չճանաչված հետաձգված հարկային ակտիվները վերագնահատվում են յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և ճանաչվում են այն չափով, որով հավանական է, որ Կազմակերպությունն ապագայում կունենա հարկվող շահույթ, որի դիմաց կարող է դրանք օգտագործվել:

Հետաձգված հարկը չափվում է օգտագործելով հարկի այն դրույքները, որոնք ակնկալվում է, որ կկիրառվեն ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ վերջիններս հակադարձելիս՝ հիմք ընդունելով այն օրենքները, որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ:

Հետաձգված հարկի չափումն արտացոլում է այն հարկային հետևանքները, որոնք կառաջանան կախված այն եղանակից, որով Կազմակերպությունը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Սեզմենտային հաշվետվություններ

Գործառնական սեզմենտը Բանկի բաղադրիչ է, որը ներգրավված է ձեռնարկատիրական գործունեություններում, որոնցից այն կարող է վաստակել հասույթներ և կրել ծախսեր, որի գործառնական արդյունքները կանոնավոր վերադարձվում են գլխավոր գործառնական որոշում կայացնողի կողմից՝ սեզմենտին միջոցների բաշխման վերաբերյալ որոշում կայացնելու և դրա գործունեության արդյունքները գնահատելու նպատակով, և որի գծով առկա է առանձին ֆինանսական տեղեկատվություն: Ղեկավարությունը գտնում է, որ Բանկը բաղկացած է մեկ գործառնական սեզմենտից՝ հիմք ընդունելով ՖՀՄՍ հաշվետվությունների արդյունքները: Բանկի եկամտի և ակտիվների մեծ մասը գտնվում է Հայաստանում: 2022 և 2021 թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արտաքին գործընկերոջից կամ հաճախորդից ստացված և Բանկի ընդհանուր հասույթի 10% և ավելի գերազանցող հասույթով որևէ գործարք չի գրանցվել:

Վարձակալություն

Պայմանագրի սկզբում Բանկը որոշում է, թե արդյոք պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն: Պայմանագիրը հանդիսանում է վարձակալության պայմանագիր կամ պարունակում է վարձակալություն, եթե այդ պայմանագրով հատուցման դիմաց՝ որպես փոխանակում որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը: Գնահատելու համար, թե արդյոք պայմանագրով փոխանցվում է որոշակիացված ակտիվի օգտագործման հսկողության իրավունքը, Բանկը օգտագործում է ՖՀՄՍ 16-ի վարձակալության սահմանումը:

Բանկը՝ որպես վարձակալ

Վարձակալության բաղադրիչ պարունակող պայմանագրի սկզբում կամ փոփոխության դեպքում, Բանկը վերագրում է պայմանագրում սահմանված հատուցումը վարձակալության յուրաքանչյուր բաղադրիչի վրա՝ հիմք ընդունելով վարձակալության բաղադրիչի առանձին գինը:

Բանկը ճանաչում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ներառում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական գումարը՝ ճշգրտված վարձակալության մեկնարկի ամսաթվին կամ դրանից առաջ կատարված վարձավճարների մասով, գումարած կրած սկզբնավորման ցանկացած ուղղակի ծախսումները և հիմքում ընկած ակտիվի ապատեղակայման և քանդման, կամ վերջինիս վերականգնման, կամ դրա զբաղեցրած տեղանքի վերականգնման գնահատված ծախսումները՝ հանած ստացված ցանկացած վարձակալության խրախուսումները:

Հետագայում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային հիմունքով՝ վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև ժամկետի ավարտը, եթե վարձակալությամբ Բանկին չեն փոխանցվում հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքը վարձակալության ժամկետի ավարտին, կամ եթե ակտիվի օգտագործման իրավունքի արժեքը չի արտացոլում, որ Բանկը կիրառործի գնման օպցիոնը: Այդ դեպքում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը հաշվարկվում է հիմքում ընկած ակտիվի օգտակար ծառայության ընթացքում, որը որոշվում է նույն հիմունքով, ինչը կիրառվում է հիմնական միջոցների համար: Բացի այդ, օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը պարբերաբար նվազեցվում է արժեզրկումից կորուստների չափով, վերջիններիս առկայության դեպքում, և ճշգրտվում է վարձակալության գծով պարտավորության որոշ վերաչափումների մասով:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը սկզբնապես չափվում է այն վարձավճարների ներկա արժեքով, որոնք չեն վճարվել մեկնարկի ամսաթվին՝ գեղջված վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքով, կամ Բանկի լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքով, եթե այդ դրույքը չի կարելի հեշտությամբ որոշել: Որպես կանոն, Բանկը որպես գեղջված դրույք կիրառում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Բանկը որոշում է լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը, հիմք ընդունելով տարբեր արտաքին ֆինանսական աղբյուրներից ստացված տոկոսադրույքները, և կատարում է որոշ ճշգրտումներ արտացոլելու համար վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվում են հետևյալ վարձավճարները.

- ▶ հաստատուն վճարումները, ներառյալ ըստ եռլայնի հաստատուն վճարումները,
- ▶ վարձակալության փոփոխումն վճարումները, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, և որոնք սկզբնապես չափվել են՝ կիրառելով մեկնարկի ամսաթվին գործող ինդեքսը կամ դրույքը,
- ▶ գումարները, որոնք, ինչպես ակնկալվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և
- ▶ գնման օպցիոնի իրագործման գինը, եթե Բանկը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ օպցիոնը, վարձավճարներն օպցիոնով նախատեսված նորացման ժամանակաշրջանի համար, եթե Բանկը խելամտորեն համոզված է, որ կիրագործի այդ երկարաձգման օպցիոնը, ինչպես նաև վարձակալությունը դադարեցնելու հետ կապված տուգանքները, եթե Բանկը խելամտորեն համոզված է, որ վաղաժամ չի դադարեցնի վարձակալությունը:

Վարձակալության գծով պարտավորությունը չափվում է ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Այն վերաչափվում է, եթե առկա է ապագա վարձավճարների փոփոխություն՝ որպես ինդեքսի կամ դրույքի փոփոխության արդյունք, առկա է մնացորդային արժեքի երաշխիքի շրջանակներում վճարման ենթակա գումարների՝ Բանկի գնահատականի փոփոխություն, եթե Բանկը փոխում է գնման, երկարաձգման կամ դադարեցման օպցիոնն իրագործելու իր գնահատականը, կամ եթե առկա է վերանայված ըստ եռլայնի հաստատուն վարձավճար:

Եթե վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է այս եղանակով, կատարվում է համապատասխան ճշգրտում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի գծով, կամ գրանցվում է շահույթում կամ վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև զրո:

Ներդրումային գույքի սահմանմանը չհամապատասխանող օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները Կազմակերպությունը ներկայացնում է հիմնական միջոցների կազմում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացնում է առանձին:

Բանկը որոշել է չճանաչել օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ և վարձակալության գծով պարտավորություններ փոքրարժեք ակտիվների և կարճաժամկետ վարձակալությունների, այդ թվում՝ բանկոմատների գծով: Այս վարձակալությունների գծով վարձավճարները Բանկը ճանաչում է որպես ծախս գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում:

Հրապարակված, սակայն դեռևս ուժի մեջ չմտած ստանդարտներ

Ստորև նկարագրված են հրապարակված նոր և փոփոխված ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները, որոնք Բանկի ֆինանսական հաշվետվությունների թողարկման ժամանակ դեռևս ուժի մեջ չեն եղել: Բանկը պատրաստվում է կիրառելիության դեպքում ընդունել այս նոր և փոփոխված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, երբ դրանք ուժի մեջ մտնեն:

ՖՀՄՍ 17 Ապահովագրության պայմանագրեր

2017թ. Մայիսին ՀՀՄՍ-ն թողարկեց ՖՀՄՍ 17 “Ապահովագրության պայմանագրեր”, համապարփակ հաշվապահական հաշվառման նոր ստանդարտը, որը նախատեսված է ապահովագրական պայմանագրերի համար՝ ներառելով ճանաչումը, չափումը, ներկայացումը և բացահայտումը: Ուժի մեջ մտնելուց հետո, ՖՀՄՍ 17-ը կփոխարինի ՖՀՄՍ 4 “Ապահովագրության պայմանագրեր” ստանդարտին, որը թողարկվել է 2005թ.: ՖՀՄՍ 17-ը կիրառելի է ապահովագրական պայմանագրերի բոլոր տեսակներին (ներառյալ՝ կյանքի ապահովագրություն, ոչ կյանքի ապահովագրություն, ուղղակի ապահովագրություն և վերաապահովագրություն), անկախ ապահովագրություն տրամադրող կազմակերպության տեսակից, ինչպես նաև կիրառելի է որոշակի երաշխիքների և հայեցողական մասնակցության հատկանիշներով ֆինանսական գործիքների դեպքում: Կիրառելի կլինեն որոշ բացառություններ: ՖՀՄՍ 17-ը սահմանում է հաշվապահական հաշվառման նոր պահանջներ ապահովագրական հատկանիշներով բանկային պրոդուկտների նկատմամբ, իսկ այդ պահանջները կարող են ազդել որոշելու վրա, թե որ գործիքները կամ դրանց բաղադրիչները կներառվեն ՖՀՄՍ 9-ի կամ ՖՀՄՍ 17-ի շրջանակներում:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

Կրեդիտ քարտեր և համանման պրոդուկտներ, որոնք ապահովագրական ծածկույթ են ապահովում. թողարկողներից շատերը կարող են շարունակել կիրառել առկա հաշվապահական մոտեցումը՝ որպես ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական գործիք: ՖՀՄՍ 17-ը իր շրջանակից բացառում է կրեդիտ քարտերի պայմանագրերը (և այլ նմանատիպ պայմանագրերը, որոնք տրամադրում են կրեդիտային կամ վճարային պայմանավորվածություններ), որոնք համապատասխանում են ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, միայն այն դեպքում, եթե կազմակերպությունը հաճախորդի հետ պայմանագրի գինը սահմանելիս չի արտացոլում առանձին հաճախորդի հետ կապված ապահովագրական ռիսկի գնահատումը:

Երբ ապահովագրական ծածկույթը տրամադրվում է որպես կրեդիտ քարտի պայմանագրային պայմանների մաս, թողարկողը պարտավոր է՝ Առանձնացնել ապահովագրության ծածկույթը և դրա նկատմամբ կիրառել ՖՀՄՍ 17, Այլ բաղադրիչների նկատմամբ գործադրել այլ կիրառելի ստանդարտներ (օրինակ՝ ՖՀՄՍ 9, ՖՀՄՍ 15 - Հասույթ գնորդների հետ պայմանագրերից կամ ՀՀՄՍ 37 - Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ):

Վարկային պայմանագրերը, որոնք համապատասխանում են ապահովագրության սահմանմանը, բայց ապահովագրական իրադարձությունների փոխհատուցումը սահմանափակում են այն չափով, որն այլապես պահանջվում է ապահովագրի՝ պայմանագրով նախատեսված պարտավորությունը մարելու համար - այդպիսի վարկերի թողարկողները, օրինակ՝ մահվամբ կասեցվող վարկերը, ունեն տարբերակ կիրառելու ՖՀՄՍ 9-ը կամ ՖՀՄՍ 17-ը: Ընտրությունը կատարվում է պորտֆելի մակարդակով և համարվում է անփոփոխ:

ՖՀՄՍ 17-ը ուժի մեջ է մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ պահանջելով համեմատական տվյալներ: Վաղ կիրառումը թույլատրելի է այն պայմանով, որ կազմակերպությունը նաև կիրառում է ՖՀՄՍ 9 և ՖՀՄՍ 15, ՖՀՄՍ 17 առաջին անգամ կիրառելու ամսաթվին կամ դրանից առաջ:

Ներկայումս Բանկը գտնվում է իր ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ՖՀՄՍ 17-ի ընդունման ազդեցության գնահատման փուլում:

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 8 ստանդարտում

2021 թվականի փետրվարին ՀՀՄՍԻ-ն փոփոխություններ է հրապարակել ՀՀՄՍ 8-ում, որտեղ ներկայացված է «հաշվապահական հաշվառման գնահատումների» սահմանումը: Փոփոխությունները պարզաբանում են հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունների և սխալների ուղղման տարբերությունը: Ինչպես նաև, դրանք պարզաբանում են, թե ինչպես են կազմակերպությունները օգտագործում չափման հիմունքները և ելակետային տվյալները՝ հաշվապահական հաշվառման գնահատումներ մշակելու համար:

Փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար և կիրառվում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխությունների նկատմամբ, որոնք տեղի են ունենում այդ ժամանակաշրջանի սկզբին կամ դրանից հետո: Վաղաժամկետ կիրառումը թույլատրելի է, եթե այդ փաստը բացահայտվում է:

Ակնկալվում է, որ փոփոխությունները Էական ազդեցություն չեն ունենա Բանկի վրա:

Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտում – Փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում

2021 թվականի փետրվարին ՀՀՄՍԻ-ն հրապարակել է փոփոխություններ ՀՀՄՍ 1-ում և ՖՀՄՍ Գործնական ցուցումներ 2-ում («Եականության մասին դատողությունների կիրառում»), որտեղ ներկայացված են ուղեցույցներ և օրինակներ՝ օգնելու կազմակերպություններին կիրառել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վերաբերյալ Էականության դատողությունները: Փոփոխությունների նպատակն է օգնել կազմակերպություններին ներկայացնել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության առավել օգտակար բացահայտումները՝ փոխարինելով «նշանակալի» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջը «Էական» հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման պահանջով և ավելացնելով ուղեցույց այն մասին, թե կազմակերպություններն ինչպես պետք է կիրառեն Էականության հայեցակարգը՝ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունների բացահայտման վերաբերյալ որոշումներ կայացնելիս:

(հազար ՀՀ դրամ)

3. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության ամփոփ նկարագիր (շարունակություն)

բ) Հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականություն (շարունակություն)

ՀՀՄՍ 1-ի փոփոխություններն ուժի մեջ են մտնում 2023թ. հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար՝ թույլատրելով վաղաժամկետ կիրառումը: Քանի որ Գործնական Ցուցումներ 2-ի փոփոխությունները ներկայացնում են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության տեղեկատվության Էականության սահմանման կիրառման ոչ պարտադիր ուղեցույց, այս փոփոխությունների համար ուժի մեջ մտնելու ամսաթվի սահմանման անհրաժեշտություն չկա:

Բանկը ներկայումս գնահատում է փոփոխությունների ազդեցությունը՝ որոշելու, թե ինչ ազդեցություն կունենան դրանք Բանկի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության բացահայտումների վրա: Մեկ գործարքից առաջացած ակտիվներին և պարտավորություններին վերաբերող հետաձգված հարկ (ՀՀՄՍ 12 փոփոխություններ)

2021 թվականի մայիսին Խորհուրդը հրապարակել է ՀՀՄՍ 12-ի փոփոխությունները, որոնք ներկայումս են ՀՀՄՍ 12-ի համաձայն սկզբնական ճանաչման բացառությունների շրջանակը, այն այլևս չի կիրառվում այն գործարքների մասով, որոնք հանգեցնում են հավասար հարկվող և նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների:

Փոփոխությունները պետք է կիրառվեն այն գործարքների համար, որոնք տեղի են ունենում ներկայացված ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբում կամ դրանից հետո: Ինչպես նաև, ներկայացված ամենավաղ համեմատական ժամանակաշրջանի սկզբում պետք է ճանաչվեն նաև հետաձգված հարկային ակտիվը (եթե առկա է բավարար հարկվող շահույթ) և հետաձգված հարկային պարտավորությունը՝ վարձակալության և ապագործարկման պարտավորությունների հետ կապված բոլոր նվազեցվող և հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար:

Բանկը ներկայումս գնահատում է այս փոփոխությունների ազդեցությունը:

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ

ՀՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Բանկի ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են ունենում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները՝ հիմնված պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք խելամուտ են համարվում տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Իրական արժեքի չափումը

Երբ ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները, որոնք արտացոլված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում, չեն կարող ստացվել ակտիվ շուկաներից, դրանք որոշվում են գնահատման տարբեր մեթոդների կիրառմամբ, որոնք ներառում են գնահատման մոդելների օգտագործումը: Այս մոդելների ելակետային տվյալները վերցվում են դիտարկելի շուկաներից, հնարավորության դեպքում, բաց անհնարինության դեպքում, իրական արժեքները սահմանելու համար պահանջվում է գնահատում: Դատողությունները և գնահատումները ներառում են իրացվելիության և մոդելային մուտքերի նկատառումներ: Իրական արժեքի որոշման վերաբերյալ լրացուցիչ մանրամասների համար տես Ծան. 27:

Հաճախորդների տրված վարկերի արժեզրկումից կորուստներ

ՀՀՄՍ 9-ի համաձայն ֆինանսական ակտիվների գծով արժեզրկման պահուստի գնահատումը ֆինանսական ակտիվների բոլոր դասերի համար պահանջում է դատողություն, մասնավորապես՝ ապագա դրամական հոսքերի գումարի և ժամանակի և գրավի արժեքի գնահատումը՝ արժեզրկման գծով վնասների որոշման և վարկային ռիսկի զգալի աճի գնահատման ժամանակ: Այս գնահատումները պայմանավորված են մի շարք գործոններով, որոնց փոփոխությունները կարող են հանգեցնել պահուստների տարբեր մակարդակների: Բացի այդ, խոշոր բիզնեսի խափանումները կարող են առաջացնել իրացվելիության խնդիրներ որոշ կազմակերպությունների և սպառողների համար:

Բանկի՝ ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկները ելնում են բարդ մոդելներից, որոնց հիմքում ընկած են

(հազար ՀՀ դրամ)

4. Կարևոր հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ (շարունակություն)

Մի շարք ենթադրություններ և փոփոխական մուտքային տվյալների ընտրության և նրանց փոխկապակցվածության վերաբերյալ (տես Ծան. 26): ԱՎԿ մոդելների տարրերը, որոնք համարվում են հաշվապահական դատողություններ և գնահատումներ, ներառում են՝

- ▶ Կիճակագրական մոդելներ դեֆոլտի հավանականությունը (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքը (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը (LGD) խմբային հիմունքով գնահատելու համար,
- ▶ Ֆինանսական ակտիվների սեզամետավորումը, երբ դրանց ԱՎԿ-ն հաշվարկված է խմբային հիմունքով,
- ▶ ԱՎԿ մոդելների մշակումը, ներառյալ տարբեր բանաձևերը և մուտքային տվյալների ընտրությունը,
- ▶ Մակրոտնտեսական սցենարների և տնտեսագիտական մուտքային տվյալների միջև կապվածության որոշումը, ինչպիսիք են գործազրկության մակարդակը և գրավի արժեքները, և ազդեցությունը դեֆոլտի հավանականության (PD), դեֆոլտի դեպքում գործիքի իրական արժեքի (EAD) և դեֆոլտի դեպքում կորստի չափի (LGD) վրա,
- ▶ Հեռանկարային մակրոտնտեսական սցենարների ընտրությունը և դրանց հավանականության կշիռը՝ տնտեսական տվյալները ԱՎԿ մոդելների մեջ արտացոլելու համար:

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված հաճախորդներին տրված վարկերի գծով արժեզրկված պահուստների գումարը կազմել է 2,579,484 հազ. ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ին՝ 2,077,493 հազար ՀՀ դրամ): Մանրամասները ներակայացված են Ծան. 9-ում:

5. Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ներառում են՝

	31/03/24	31/12/23
Կանխիկ դրամական միջոցներ	3,380,614	7,756,920
Ընթացիկ հաշիվներ այլ բանկերում	947,771	400,421
Ընթացիկ հաշիվներ ՀՀ ԿԲ-ում, ներառյալ պարտադիր պահուստները (չսահմանափակված հատված, տես Ծան. 6)	5,334,324	2,835,239
Արժեզրկում	(29,314)	(3,868)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9,633,395	10,988,712

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ, ՀՀ ԿԲ-ում ընթացիկ հաշիվները, ներառյալ պարտադիր պահուստները, կազմում են 1,895,865 հազար ՀՀ դրամ (2023թ.՝ 1,295,257 հազար ՀՀ դրամ):

Բանկերը պարտավոր են ՀՀ դրամով ներգրավված գումարների 4%-ի (2023: 4%) և արտարժույթով ներգրավված գումարների 18%-ի (2022: 18%) չափով ՀՀ ԿԲ-ում ունենալ դրամական ավանդներ (պարտադիր պահուստ):

Բանկերը պարտավոր են ՀՀ ԿԲ-ում որպես կանխիկ ավանդ արտարժույթով ներգրավված գումարների 6%-ը (2022՝ 6%) պահել ՀՀ դրամով, իսկ 12%-ը (2022՝ 12%)՝ արտարժույթով:

Բացի այդ, բանկերի ՝ արտարժույթով պահուստավորված գումարները հետ վերցնելու ունակությունը սահմանափակ է, ուստի Բանկը արտարժույթով ավանդադրված պարտադիր պահուստները դասակարգում է որպես պահանջներ բանկերի նկատմամբ (Ծան.6):

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքներն ամբողջությամբ վերագրված են փուլ 1-ին: ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունը տարվա ընթացքում հետևյալն է՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/12/2023
ԱՎԿ պահուստ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	6,391	1,119
ԱՎԿ փոփոխություններ	22,924	5,272
ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	29,315	6,391

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վարկային որակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծան. 26 «Ռիսկերի կառավարում»:

(հազար ՀՀ դրամ)

6. Պահանջներ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պահանջները ներառում են՝

	31/03/24	31/12/23
Պարտադիր պահուստ ՀՀ ԿԲ-ում (արտարժույթով) (Ծան. 5)	1,513,986	970,776
Պարտադիր պահուստ ՀՀ ԿԲ-ում (արտարժույթով) (Ծան. 5)	96,000	0
Պարտադիր պահուստ ՀՀ ԿԲ-ում (արտարժույթով) (Ծան. 5)	20,674	0
Արժեզրկում	(10,424)	(510)
	1,620,236	970,266

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ, ՀՀ ԿԲ-ում պարտադիր պահուստը ներառում է պահուստներ արտարժույթով 1,513,916 հազար ՀՀ դրամի չափով (2023թ.՝ 964,802) (Ծան. 5)։

Բանկերի նկատմամբ պահանջները ամբողջությամբ վերագրված են փուլ 1-ին: ԱՎԿ պահուստի փոփոխությունը տարվա ընթացքում հետևյալն է՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/12/2023
ԱՎԿ պահուստ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	507	58
ԱՎԿ փոփոխություններ	9,917	449
Ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	10,424	507

Բանկերի նկատմամբ պահանջների վարկային որակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծան. 26 «Ռիսկերի կառավարում»:

7. Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Բանկն ածանցյալ ֆինանսական գործիքներն օգտագործում է առևտրային նպատակներով: Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է որպես ակտիվներ կամ պարտավորություններ ճանաչված ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը դրանց պայմանական գումարների հետ միասին:

	31/03/2024		31/12/2023	
	Պայմանական գումար	Իրական արժեք	Պայմանական գումար	Իրական արժեք
Ակտիվներ				
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ				
Ֆորվարդ և սվոփեր - ՀՀ	0	0	0	0
	0	0	0	0
Պարտավորություններ				
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ				
Ֆորվարդ և սվոփեր - ՀՀ	0	0	0	0
	0	0	0	0

(հազար ՀՀ դրամ)

8. Ներդրումային արժեթղթեր

2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներդրումային արժեթղթերը, ներառյալ հետզման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված ներդրումային արժեթղթերը, ներառում են՝

	31/03/24	31/12/23
Պարտքային արժեթղթեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող		
ՀՀ պետական արժեթղթեր	8,390,986	5,242,363
Կորպորատիվ պարտատոմսեր	1,033,917	0
Բաժնային արժեթղթեր	216,500	16,500
Հետզման պայմանագրերի դիմաց գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	7,940,140	3,126,410
	17,581,543	8,385,273

Պարտքային գործիքների վարկային որակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներկայացված է Ծան. 26 «Ռիսկերի կառավարում»:

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերի համախառն հաշվեկշռային արժեքների և համապատասխան ԱՎԿ-ների փոփոխությունները հետևյալն են՝

Պարտքային արժեթղթեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքը 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	8,385,273	8,385,273
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	9,464,387	9,464,387
Մարված ակտիվներ	(689,050)	(689,050)
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	420,933	420,933
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	17,581,543	17,581,543
Պարտքային արժեթղթեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	102,392	102,392
ԱՎԿ փոփոխություն	113,224	113,224
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	215,616	215,616
Պարտքային արժեթղթեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող	Փուլ 1	Ընդամենը
Իրական արժեքը 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,551,296	4,551,296
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	4,922,953	4,922,953
Մարված ակտիվներ	(1,491,620)	(1,491,620)
Իրական արժեքի զուտ փոփոխություն	402,644	402,644
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,385,273	8,385,273
Պարտքային արժեթղթեր այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	52,083	52,083
ԱՎԿ փոփոխություն	50,309	50,309
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	102,392	102,392

9. Հաճախորդների տրված վարկեր

	31/03/24	31/12/23
Ոսկու գրավով ապահովված վարկեր	59,822,147	54,134,888
Հիփոթեքային վարկեր և այլ ապահովված վարկեր	23,239,252	19,274,800
Կորպորատիվ վարկեր	19,791,778	13,604,371
Այլ մանրածախ վարկեր	4,959,354	3,990,125
Հաճախորդների տրված համախառն վարկեր	107,812,532	91,004,184
Արժեզրկման պահուստ	(2,579,484)	(2,077,025)
Հաճախորդների տրված զուտ վարկեր ամորտիզացված արժեքով	105,233,047	88,927,160

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Հաճախորդների տրված վարկեր (շարունակություն)**Ամորտիզացված արժեքով հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստ**

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքների և համապատասխան ԱՎԿ-ների փոփոխությունները տարվա ընթացքում հետևյալն են՝

Վարկեր հաճախորդներին	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Համախառն հաշվեկշռային արժեք 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	71,107,658	14,439,360	5,457,164	91,004,183
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	44,021,507	0	0	44,021,507
Մարված ակտիվներ	(19,181,980)	(5,435,022)	(2,078,737)	(26,695,739)
Տեղափոխում փուլ 1	333,795	(333,479)	(316)	0
Տեղափոխում փուլ 2	(7,738,063)	8,455,734	(717,670)	0
Տեղափոխում փուլ 3	(643,405)	(1,250,293)	1,893,697	0
Վերականգնումներ	0	0	69,758	69,758
Դուրս գրված գումարներ	0	0	(47,960)	(47,960)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(479,984)	(35,691)	(23,543)	(539,217)
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	87,419,528	15,840,610	4,552,394	107,812,532

Վարկեր հաճախորդներին	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	341,438	521,831	1,368,823	2,232,091
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	655,929	0	0	655,929
Մարված ակտիվներ	(138,148)	(179,274)	(440,955)	(758,378)
Տեղափոխում փուլ 1	114,840	178,175	(293,015)	0
Տեղափոխում փուլ 2	(387,046)	448,617	(61,570)	0
Տեղափոխում փուլ 3	(68,695)	(166,438)	235,133	0
Մոդելների, ելակետային տվյալների և այլ շարժերի փոփոխություն	102,340	144,000	171,181	417,521
Չեղչի ամորտիզացիա	0	0	0	0
Վերականգնումներ	0	0	69,758	69,758
Դուրս գրված գումարներ	0	0	(47,960)	(47,960)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	994	803	8,726	10,522
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	621,651	947,713	1,010,120	2,579,484

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի համախառն հաշվեկշռային արժեքների և համապատասխան ԱՎԿ-ների փոփոխությունները տարվա ընթացքում հետևյալն են՝

Վարկեր հաճախորդներին	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
Համախառն հաշվեկշռային արժեք 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	34,236,500	18,486,656	6,417,786	59,140,942
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	84,854,917	0	0	84,854,917
Մարված ակտիվներ	(32,307,537)	(15,306,957)	(5,017,666)	(52,632,160)
Տեղափոխում փուլ 1	756,861	(728,186)	(28,675)	(0)
Տեղափոխում փուլ 2	(13,457,420)	14,155,129	(697,709)	0
Տեղափոխում փուլ 3	(3,334,512)	(2,075,572)	5,410,085	0
Վերականգնումներ	0	0	78,341	78,341
Դուրս գրված գումարներ	0	0	(681,535)	(681,535)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	358,850	(91,709)	(23,463)	243,678
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	71,107,658	14,439,360	5,457,164	91,004,183

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Հաճախորդների տրված վարկեր (շարունակություն)**Ամորտիզացված արժեքով հաճախորդներին տրված վարկերի արժեզրկման պահուստ (շարունակություն)**

Վարկեր հաճախորդներին	Stage 1	Stage 2	Stage 3	Total
ԱՎԿ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	249,795	850,780	1,629,377	2,729,952
Ստեղծված կամ ձեռք բերված նոր ակտիվներ	1,017,021	0	0	1,017,021
Մարված ակտիվներ	(282,320)	(659,375)	(1,184,680)	(2,126,375)
Տեղափոխում փուլ 1	331,529	(281,408)	(50,121)	0
Տեղափոխում փուլ 2	(452,577)	724,895	(272,318)	0
Տեղափոխում փուլ 3	(434,597)	(532,905)	967,502	0
Մոդելների, ելակետային տվյալների և այլ շարժերի փոփոխություն	(82,332)	418,460	894,598	1,230,727
Չեղջի ամորտիզացիա	0	0	0	0
Վերականգնումներ	0	0	78,341	78,341
Դուրս գրված գումարներ	0	0	(695,062)	(695,062)
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	(5,081)	1,382	1,185	(2,514)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	341,438	521,831	1,368,823	2,232,091

Գրավ և վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքներ

Պահանջվող գրավի տեսակն ու չափը կախված է վարկառուի վարկային ռիսկի գնահատականից: Բանկի կողմից սահմանված են ապահովման միջոցների թույլատրելիության և գնահատման չափորոշիչներ:

Գրավի հիմնական տեսակներն են՝

- ▶ Ոսկի և թանկարժեք մետաղներ,
- ▶ Անշարժ գույք

Ղեկավարությունը հետևում է գրավի շուկայական արժեքին և պահանջում է լրացուցիչ գրավ՝ դրա հիմքում ընկած պայմանագրի համաձայն՝ վարկի արժեզրկման պահուստի բավարարության ստուգման ընթացքում:

Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է գրավի ընթացիկ իրական արժեքների և արժեզրկված ակտիվների (փուլ 3) վարկային ռիսկը զսպող այլ գործիքների վերլուծությունը՝

(հազար ՀՀ դրամ)

Վարկային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը	Բազային սցենարով պահվող գրավի առարկայի իրական արժեքը						Ընդամենը գրավ	Չուտ ենթարկվածություն	Համապատասխան ԱՎԿ
	Դրամական միջոց	Անշարժ գույք	Ոսկի	Այլ	Ավելցուկ գրավ	Ընդամենը գրավ			
2024թ. մարտի 31									
Ոսկու գրավադրամաբ վարկեր	4,266,902	0	0	4,539,052	0	(399,194)	4,139,858	127,044	830,907
Հիփոթեքային վարկեր	121,112	0	136,960	0	0	(73,375)	63,585	57,527	71,071
Ֆիզիկական անձանց այլ վարկեր	125,048	0	29,600	0	100,000	(31,032)	98,568	26,480	75,514
Իրավաբանական անձանց վարկեր	39,331	554	0	0	0	(64)	490	38,841	32,629
	4,552,393	554	166,560	4,539,052	100,000	(503,665)	4,302,501	249,892	1,010,121

Վարկային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը	Բազային սցենարով պահվող գրավի առարկայի իրական արժեքը						Ընդամենը գրավ	Չուտ ենթարկվածություն	Համապատասխան ԱՎԿ
	Դրամական միջոց	Անշարժ գույք	Ոսկի	Այլ	Ավելցուկ գրավ	Ընդամենը գրավ			
2023թ. դեկտեմբերի 31									
Ոսկու գրավադրամաբ վարկեր	4,233,784	-	-	3,723,843	-	-	3,723,843	509,941	980,357
Հիփոթեքային վարկեր	639,021	-	382,458	-	-	-	382,458	256,563	206,480
Ֆիզիկական անձանց այլ վարկեր	55,517	4,583	-	-	-	-	4,583	50,935	30,460
Իրավաբանական անձանց վարկեր	90,055	-	-	28,870	-	-	28,870	61,185	4,082
	5,018,377	4,583	382,458	3,267,732	3,752,714	-	4,139,754	878,623	1,221,379

(հազար ՀՀ դրամ)

9. Հաճախորդների տրված վարկեր (շարունակություն)**Գրավադրված ակտիվներ**

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ 11,012,537 հազար ՀՀ դրամ համախառն արժեքով հաճախորդներին տրված ակտիվները (2023թ.՝ 7,835,312 հազար ՀՀ դրամ) հանդիսանում են գրավ այլ փոխառու միջոցների համար (Ծան. 18).

Հաճախորդներին տրված վարկերի համակենտրոնացում

2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը չի ունեցել երրորդ կողմերի կողմերին տրամադրված վարկերի էական համակենտրոնացում:

Վարկերը տրամադրվել են հետևյալ հաճախորդներին՝

	31/03/24	31/12/23
Անհատներ	87,997,789	77,399,816
Մասնավոր ընկերություններ	19,252,654	12,983,665
Ֆինանսական հաստատություններ	562,089	621,172
Հաճախորդների տրված համախառն վարկեր	107,812,532	91,004,653
Նվազեցում՝ արժեզրկման պահուստ	(2,579,484)	(2,077,493)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	105,233,047	88,927,160

Վարկերը հիմնականում տրամադրվում են ՀՀ հետևյալ ոլորտներում՝

	31/03/24	31/12/23
Անհատներ	87,997,789	77,399,816
Առևտրային ընկերություններ	4,465,430	4,211,509
Ծառայությունների ոլորտ	4,268,479	3,750,996
Շինարարություն	4,327,042	3,439,042
Գյուղատնտեսություն և սննդի մշակում	5,055,824	689,784
Ֆինանսական հատված	567,101	621,172
Արդյունաբերություն	1,080,810	856,938
Այլ	50,056	34,927
Հաճախորդների տրված համախառն ակտիվներ	107,812,532	91,004,184
Նվազեցում՝ արժեզրկման պահուստ	(2,579,484)	(2,077,025)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	105,233,047	88,927,160

(հազար ՀՀ դրամ)

10. Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ

Հիմնական միջոցների և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների շարժը հետևյալն է՝

	Հոդ և շենքեր	Վարձակալված գույքի բարելավում	Համակարգիչներ և հաղորդակցության սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Տնտեսական գույք	Հիմնական միջոցներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	135,894	581,960	899,043	58,407	1,469,057	3,144,361	2,237,667	5,382,028
Ավելացումներ	0	147,014	26,521	10,500	46,731	230,766	166,517	397,283
Օտարում և դուրսգրում	0	0	0	(10,381)	0	(10,381)	0	(10,381)
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	135,894	728,974	925,563	58,526	1,515,788	3,364,746	2,404,184	5,768,930
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում								
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	52,465	52,465	667,698	26,305	369,958	1,168,891	576,619	1,745,510
Մաշվածության ծախս	1,758	7,612	81,294	1,911	43,705	136,280	74,085	210,365
Օտարում և դուրսգրում	0	0	0	(10,381)	0	(10,381)	0	(10,381)
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	54,223	60,077	748,992	17,835	413,663	1,294,790	650,704	1,945,494
Չուտ հաշվեկշռային արժեք								
2023թ. դեկտեմբերի 31	83,429	529,495	231,345	32,102	1,099,099	1,975,470	1,661,048	3,636,518
2024թ. մարտի 31	81,670	668,897	176,571	40,691	1,102,125	2,069,956	1,753,480	3,823,436

	Հոդ և շենքեր	Վարձակալված գույքի բարելավում	Համակարգիչներ և հաղորդակցության սարքավորումներ	Փոխադրամիջոցներ	Տնտեսական գույք	Հիմնական միջոցներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք								
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	130,130	197,709	505,766	168,167	803,424	1,805,195	2,237,667	4,042,862
Ավելացումներ	5,924	384,091	393,757	22,649	669,216	1,475,637	138,457	1,614,094
Օտարում և դուրսգրում	0	0	(481)	(132,409)	(3,364)	(136,254)	0	(136,254)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	136,054	581,800	899,042	58,407	1,469,275	3,144,579	2,376,124	5,520,702
Կուտակված մաշվածություն և արժեզրկում								
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	45,664	33,897	393,056	154,322	235,767	862,706	576,619	1,439,325
Մաշվածության ծախս	6,801	18,649	121,553	4,392	136,703	288,098	291,662	579,760
Օտարում և դուրսգրում	0	0	(197)	(132,409)	(2,294)	(134,900)	0	(134,900)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	52,465	52,546	514,412	26,305	370,176	1,015,904	868,281	1,884,185
Չուտ հաշվեկշռային արժեք								
2022թ. դեկտեմբերի 31	84,466	163,812	112,710	13,845	567,656	942,489	1,661,048	2,603,537
2023թ. դեկտեմբերի 31	83,589	529,254	384,630	32,102	1,099,099	2,128,675	1,507,843	3,636,518

Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ներառում են շենքեր և գույք:

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների կազմում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվները կազմում են 701,173 հազար ՀՀ դրամ (2023թ.՝ 608,937 հազար ՀՀ դրամ):

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների կազմում ներառված տեղադրման փուլում գտնվող ակտիվները կազմում են 450,539 հազար ՀՀ դրամ (2023թ.՝ 443,718 հազար ՀՀ դրամ):

(հազար ՀՀ դրամ)

11. Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվների շարժը հետևյալն է՝

	Արտոնագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Մշակման ծախսեր	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	355,925	1,026,882	189,534	1,572,341
Ավելացումներ	23,479	112,483	0	135,962
Օտարում և դուրսգրում	(3,150)	0	0	(3,150)
Փոխանցումներ	0	0	0	0
2023թ. մարտի 31-ի դրությամբ	376,254	1,139,365	189,534	1,705,153
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկում				
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	88,091	84,577	0	172,668
Ամորտիզացիայի գծով ծախս	7,059	33,907	0	40,966
Օտարում և դուրսգրում	0	0	0	0
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	95,150	118,484	0	213,634
Չուտ հաշվեկշռային արժեք				
2023թ. դեկտեմբերի 31	267,834	942,305	189,534	1,399,673
2024թ. մարտի 31	281,104	1,020,881	189,534	1,491,519

	Արտոնագրեր	Համակարգչային ծրագրեր	Մշակման ծախսեր	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք				
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	116,334	365,843	205,436	687,613
Ավելացումներ	240,663	406,089	242,010	888,763
Օտարում և դուրսգրում	(1,072)	(133)	0	(1,205)
Փոխանցումներ		257,912	(257,912)	0
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	355,925	1,029,711	189,534	1,575,171
Կուտակված ամորտիզացիա և արժեզրկում				
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	53,278	20,865	0	74,143
Ամորտիզացիայի գծով ծախս	35,885	66,675	0	102,560
Օտարում և դուրսգրում	(1,072)	(133)	0	(1,205)
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	88,091	87,407	0	175,498
Չուտ հաշվեկշռային արժեք				
2022թ. դեկտեմբերի 31	63,056	344,978	205,436	613,470
2023թ. դեկտեմբերի 31	267,834	942,304	189,534	1,399,672

Մշակման ծախսերը ներառում են Բանկի կողմից մշակված մոբայլ բանկինգ հավելվածին և օնլայն բանկային համակարգին առնչվող ծախսերը, որոնք սակայն դեռ հասանելի չեն օգտագործման համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

12. Հարկում

Շահութահարկի գծով ծախսը բաղկացած է հետևյալ հոդվածներից՝

	01/01/2023- 31/12/2023	01/01/2022- 31/12/2022
Ընթացիկ շահութահարկի գծով ծախս	1,859,225	1,478,479
Նախորդ ժամանակահատվածում տրամադրված	-	58,239
Հետաձգված հարկային ծախս՝ ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում	(705,552)	(319,669)
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	1,153,673	1,217,049

2024 թվականի առաջին երեք ամիսների համար շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2023թ.՝ 18%):

12. Հարկում (շարունակություն)

Շահութահարկի արդյունավետ դրույքաչափը տարբերվում է օրենքով սահմանված շահութահարկի դրույքաչափերից: Օրենքով սահմանված դրույքաչափերի վրա հիմնված շահութահարկի ծախսերի համադրումը փաստացի ծախսերի հետ հետևյալն է.

	01/01/2023- 31/12/2023	01/01/2022- 31/12/2022
Շահույթ նախքան հարկումը	6,033,135	7,123,785
Օրենքով սահմանված հարկի դրույքաչափ	18%	18%
Շահութահարկի գծով տեսական ծախս՝ օրենքով սահմանված դրույքաչափով	1,085,964	1,282,281
Չնվազեցվող ծախսեր	78,775	19,557
Հարկերից ազատված եկամուտ	(11,066)	(109,438)
Նախորդ ժամանակաշրջանի շահութահարկի ճշգրտում	-	58,239
Հետագա ժամանակաշրջաններ տեղափոխված օգտագործված հարկային վնասներ, որոնք նախկինում չեն ճանաչվել	-	(33,590)
Շահութահարկի գծով ծախս	1,153,673	1,217,049

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները 2023 և 2022թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ և դրանց շարժը համապատասխան տարիների համար ներկայացված է ստորև.

(հազար ՀՀ դրամ)

	Ժամանակավոր տարբերությունների առաջացում և հակադարձում						
	Մնացորդը հունվարի 1-ին	Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ծախս	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում	Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ին	Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ծախս	Այլ համապարփակ եկամտի կազմում	Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ին
	2022		եկամուտ	2022		եկամուտ	2023
Հետաձգված հարկային ակտիվներ/ (պարտավորություններ)							
Ներդրումային արժեթղթեր	77,167	4,824	99,175	181,166	13,902	(81,532)	113,536
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	0	(37)	0	(37)	938	0	901
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(2,839,538)	286,309	0	(2,553,229)	724,513	0	(1,828,716)
Ֆինանսական վարձակալության գծով ստացվելիք գումարներ	0	0	0	0	84	0	84
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	(224,514)	(74,933)	0	(299,447)	(19,903)	0	(319,350)
Այլ ակտիվներ	(4,990)	(5,504)	0	(10,494)	(7,183)	0	(17,677)
Այլ փոխառու միջոցներ	0	6,776	0	6,776	(39)	0	6,737
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող	0	203	0	203	0	0	203
Ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0	(3,013)	0	0
Պարտավորություններ հաճախորդներին նկատմամբ	0	0	0	0	(3,013)	0	0
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	242,063	79,645	0	321,708	(5,168)	0	316,540
Այլ պարտավորություններ	37,326	55,976	0	93,302	1,421	0	94,723
Հետագա ժամանակաշրջաններ տեղափոխված հարկային վնաս	33,590	(33,590)	0	0	0	0	0
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ, զուտ	(2,678,896)	319,669	99,175	(2,260,052)	705,552	(81,532)	(1,633,019)

(հազար ՀՀ դրամ)

13. Վարկային կորուստների գծով ծախս

Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքների ԱՎԿ փոփոխությունները՝ գրանցված շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ:

	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	(22,924)	0	0	(22,924)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	6	(9,917)	0	0	(9,917)
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	9	(167,808)	(266,011)	118,746	(315,073)
Դեբիտորական պարտքեր ֆինանսական լիզինգի գծով		(10,839)	0	0	(10,839)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր	8	(113,224)	0	0	(113,224)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	14	(19,602)	0	0	(19,602)
Ֆինանսական երաշխավորություն	20	(70,341)	0	0	(70,341)
Ընդամենը վարկային կորուստի գծով ծախս		(414,654)	(266,011)	118,746	(561,919)

Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքների ԱՎԿ փոփոխությունները՝ գրանցված շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

	Ծան.	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5	(2,749)			(2,749)
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	6	(452)			(452)
Հաճախորդներին տրված վարկեր ամորտիզացված արժեքով	9	(528,185)	(409,583)	768,276	(169,493)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր	8	(43,874)			(43,874)
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	14	(61,235)			(61,235)
Ֆինանսական երաշխավորություն	20	(90,475)			(90,475)
Ընդամենը վարկային կորուստի գծով ծախս		(726,971)	(409,583)	768,276	(368,279)

14. Այլ ակտիվներ

Այլ ակտիվները բաղկացած են հետևյալ հոդվածներից.

	31/03/24	31/12/23
Այլ դեբիտորական պարտք	779,663	211,412
Նվազեցում՝ այլ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստ	(21,223)	(24,844)
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	758,440	186,568
Լիզինգի գծով վճարված կանխավճարներ	1,822,673	1,865,764
Կանխավճարներ	306,647	236,271
Բռնագանձված ակտիվներ	63,044	98,023
Հարկերի կանխավճարներ, բացառությամբ շահութահարկի	323,126	23,596
Այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	134,506	148
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական ակտիվներ	2,649,996	2,223,803
Ընդամենը այլ ակտիվներ	3,408,436	2,410,371

Այլ ֆինանսական ակտիվների ԱՎԿ փոփոխությունները 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հետևյալն է՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	24,844	24,844
ԱՎԿ փոփոխություններ	(3,621)	(3,621)
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	21,223	21,223

Այլ ֆինանսական ակտիվների ԱՎԿ փոփոխությունները 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հետևյալն է՝

	Փուլ 1	Ընդամենը
ԱՎԿ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	8,531	8,531
ԱՎԿ փոփոխություններ	16,313	16,313
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	24,844	24,844

(հազար ՀՀ դրամ)

15. Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ

Հաճախորդների ընթացիկ հաշիվները և ավանդները հետևյալն են՝

	<u>31/03/2024</u>	<u>31/12/2023</u>
Ընթացիկ հաշիվներ և ցպահանջ ավանդներ		
Ֆիզիկական անձինք	4,033,320	1,255,599
Իրավաբանական անձինք	10,634,946	10,085,054
Ժամկետային ավանդներ		
Ֆիզիկական անձինք	29,676,632	18,018,513
Իրավաբանական անձինք	6,657,587	4,957,175
Ընդամենը	<u><u>51,002,485</u></u>	<u><u>34,316,341</u></u>

Հաճախորդների նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են հաշիվներ և ավանդներ հետևյալ հաճախորդների մասով՝

	<u>31/03/24</u>	<u>31/12/23</u>
Անհատներ	32,699,873	18,559,760
Ֆինանսական հաստատություններ	5,309,282	6,452,571
Այլ կազմակերպություններ	12,241,158	8,561,620
Աշխատակիցներ	691,488	709,062
Մասնավոր ընկերություններ	60,684	33,328
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	<u><u>51,002,485</u></u>	<u><u>34,316,341</u></u>

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ 14,153,605 հազար ՀՀ դրամի (29%) ընթացիկ հաշիվները և ավանդները ներգրավված են Բանկի ամենամեծ տասը հաճախորդներից (2023թ.՝ 12,371,700 հազար ՀՀ դրամ):

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի 1 հաճախորդ, ում մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը՝ կազմելով 5,786,797 հազ. դրամ (2023թ.՝ 1):

ՀՀ օրենսդրության համաձայն, Բանկը պարտավոր է վճարել ավանդները ավանդատուի պահանջով: Այն դեպքում, երբ ժամկետային ավանդը Բանկը վճարում է ավանդատուի պահանջով մինչև մարման ժամկետը, դրա մասով տոկոսը վճարվում է ցպահանջ ավանդների տոկոսադրույքի հիման վրա, եթե պայմանագրում այլ տոկոսադրույք նշված չէ:

16. Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ

Բանկերի նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են՝

	<u>31/03/24</u>	<u>31/12/23</u>
Վարկեր բանկերից	7,574,559	5,059,016
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	7,400,466	2,952,186
Այլ պարտավորություններին բանկերին	0	0
Ընդամենը	<u><u>14,975,025</u></u>	<u><u>8,011,202</u></u>

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկը ունի վարկեր ՀՀ 3 (երեք) բանկերից (2023թ.՝ 3 բանկ):

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ բանկերի նկատմամբ պարտավորությունները ներառում են ՀՀ դրամով վարկեր 5,038,566 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր արժողությամբ (2023թ.՝ 114,763 հազար ՀՀ դրամ) և տարեկան 9.5% տոկոսադրույքով (2023թ.՝ 12.5%) և ԱՄՆ դոլարով վարկեր 9,936,460 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր արժողությամբ (2023թ.՝ 4,944,359 հազար ՀՀ դրամ) և 5.5- 7.75% տարեկան տոկոսադրույքով (2023թ.՝ 6.6-8.3%): ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով վարկերի մարման ժամկետներն են 2024-2026թթ.:

17. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր

Թողարկված պարտքային արժեթղթերը ներառում են՝

	<u>31/03/24</u>	<u>31/12/23</u>
ՀՀ պարտատոմսեր ԱՄՆ դոլարով	4,143,601	3,496,985
ՀՀ պարտատոմսեր ՀՀ դրամով	4,725,847	2,467,883
Ընդամենը	<u><u>8,869,448</u></u>	<u><u>5,964,868</u></u>

2024 թվականի առաջին եռամսյակի ընթացքում Բանկը թողարկել է ՀՀ դրամով և ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսեր համապատասխանաբար 2,209,100 հազար ՀՀ դրամ և 2,989 հազար ԱՄՆ դոլար անվանական արժեքով:

(հազար ՀՀ դրամ)

17. Թողարկված պարտքային արժեթղթեր (շարունակություն)

ՀՀ դրամով պարտատոմսերն ունեն 11.2% տարեկան տոկոսադրույք, իսկ ԱՄՆ դոլարով պարտատոմսերը՝ 6.6% տարեկան տոկոսադրույք: Այս պարտատոմսերի մարման ժամկետներն են՝ 2024-2026թթ.:

Բանկի կողմից թողարկված պարտատոմսերը ցուցակված են ՀՀ ֆոնդային բորսայում:

18. Այլ փոխառու միջոցներ

Այլ փոխառու միջոցները ներառում են՝

	31/03/24	31/12/23
Վարկեր վերաֆինանսավորող վարկային կազմակերպություններից	6,815,618	5,715,678
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	2,619,025	2,119,636
Փոխառություններ առևտրային կազմակերպություններից	83,759	90,739
Փոխառություններ բաժնետերերից և այլ կապակցված կողմերից	0	0
Փոխառություններ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	7,483	8,009
Ընդամենը	9,525,885	7,934,062

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկն ունեցել է (2023թ. չի ունեցել) այլ փոխառու միջոցներ վարկատուներից, որոնց մնացորդը գերազանցում է սեփական կապիտալի 10%-ը 25,905,947 հազ. դրամի չափով:

Այլ փոխառու միջոցների մասով չկան պարտադիր պայմաններ, որոնք Բանկը պարտավոր է պահպանել:

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերը 10,996,484 հազար ՀՀ դրամ համախառն արժեքով (2023թ.՝ 9,145,692 հազար ՀՀ դրամ) հանդիսանում են որպես գրավ վերաֆինանսավորող վարկային կազմակերպությունից ներգրավված փոխառությունների դիմաց, որոնց հաշվեկշռային արժեքը 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ կազմում է 9,425,832 հազար ՀՀ դրամ (2023թ.՝ 7,835,312 հազար ՀՀ դրամ) :

19. Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Ստորև ներկայացվում է վարձակալության գծով պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները և շարժը ժամանակաշրջանի ընթացքում՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/12/2023
Հունվարի 1-ի դրությամբ	1,754,993	1,787,052
Ավելացումներ	0	215,577
Տոկոսի հաշվեգրում	41,679	181,300
Վճարումներ	(59,845)	(428,936)
Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	1,736,827	1,754,993

2023 թվականի ընթացքում Բանկը ունեցել է 452,871 հազար ՀՀ դրամի դրամական միջոցների արտահոսք վարձակալությունների գծով (2022թ.՝ 381,471 հազար ՀՀ դրամ)։

2023 թվականի ընթացքում Բանկը ունեցել է նաև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվների՝ անկանխիկ մեթոդով համալրումներ 225,207 հազար ՀՀ դրամի չափով և վարձակալության գծով պարտավորությունների ավելացում՝ 225,207 հազար ՀՀ դրամի չափով (2022թ.՝ 636,295 հազար ՀՀ դրամ յուրաքանչյուր հոդվածի համար)։

20. Այլ պարտավորություններ

	31/03/24	31/12/23
Կրեդիտորական պարտք	56,728	473,399
Աշխատակիցներին վճարման ենթակա գումարներ	723,385	1,077,048
Լիզինգի գծով կանխավճարներ	93,233	22,893
Պահուստ տրված երաշխիքների համար	1,121,832	1,744,288
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	1,995,178	3,317,627
Շահութահարկից բացի այլ կրեդիտորական պարտք հարկերի գծով	382,668	158,209
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	382,668	158,209
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	2,377,846	3,475,836

21. Սեփական կապիտալ

(հազար ՀՀ դրամ)

Թողարկված կապիտալ

2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկի բաժնետիրական կապիտալը կազմում է 30,100,000 հազար ՀՀ դրամ (2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 30,100,000 հազար ՀՀ դրամ): Հայտարարված, թողարկված և շրջանառության մեջ գտնվող բաժնետիրական կապիտալը բաղկացած է 1,400,000 սովորական բաժնետոմսից (2023թ.՝ 1,400,000): Յուրաքանչյուր բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 21,500 դրամ (2023թ.՝ 21,500 դրամ):

Սովորական բաժնետոմսերի սեփականատերերին իրավունք ունեն ժամանակ առ ժամանակ ստանալ հայտարարված շահաբաժինները և քվեարկել Կազմակերպության բաժնետերերի տարեկան ընդհանուր ժողովներում՝ մեկ բաժնետոմս՝ մեկ ձայն սկզբունքով:

2022թ. հուլիսի 4-ին Բանկը հաստատել է բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը 23,100,000 հազար ՀՀ դրամով՝ ՀՀ ԿԲ կողմից սահմանված կապիտալի նվազագույն չափի պահանջներին համապատասխանելու նպատակով: Բաժնետիրական կապիտալի համալրումն իրականացվել է 1,900,000 հազար ՀՀ դրամի շահաբաժինների կապիտալացման և բաժնետերերից 21,200,000 հազար ՀՀ դրամ հաշվեկշռային արժեքով այլ փոխառու միջոցների՝ սեփական կապիտալի փոխարկման գործարքի միջոցով: Բաժնետիրական կապիտալի ավելացումն իրականացվել է առկա բաժնետոմսերի անվանական արժեքի՝ 5000 դրամից 21500 դրամի բարձրացմամբ:

Պահուստների բնույթը և նպատակը

Լերդորումային արժեթղթերի գծով վերազնահատման պահուստ

Լերդորումային արժեթղթերի գծով վերազնահատման պահուստը բաղկացած է իրական արժեքի գույն փոփոխությունից՝ նախքան ակտիվների ապաճանաչումը կամ արժեզրկումը:

Շահաբաժիններ

Վճարման ենթակա շահաբաժինները սահմանափակվում են ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված՝ Բանկի չբաշխված շահույթի առավելագույն չափով:

2022թ. ապրիլի 5-ին կայացած բաժնետերերի ժողովին Բանկը հայտարարել է շահաբաժիններ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար 2,000,000 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր արժողությամբ, սովորական բաժնետոմսերի համար (1,429 ՀՀ դրամ մեկ բաժնետոմսի համար): 100,000 հազար ՀՀ դրամ ընդհանուր արժողությամբ շահաբաժինները վճարվել են 2022 թվականի ընթացքում, իսկ 1,900,000 հազար ՀՀ դրամը կապիտալացվել է Բանկի բաժնետիրական կապիտալի ավելացման նպատակով:

22. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ**Գործառնական միջավայր**

Հայաստանը շարունակում է տնտեսական բարեփոխումները և իր իրավական, հարկային և կարգավորվող դաշտերի զարգացումը: Հայաստանի տնտեսության ապագա կայունությունը մեծապես կախված է այս բարեփոխումներից ու զարգացումներից, ինչպես նաև կառավարության կողմից ձեռնարկվող տնտեսական, ֆինանսական և դրամավարկային միջոցառումների արդյունավետությունից:

Դատական վարույթներ

Բնականոն գործունեության ընթացքում Բանկը կարող է հանդես գալ որպես դատական վարույթների և հայցերի կողմ: Դեկլարությունը գտնում է, որ նման վարույթների կամ հայցերի արդյունքում առաջացող պարտավորությունների վերջնական գումարը, եթե այդպիսիք լինեն, նշանակալի բացասական ազդեցություն չի ունենա ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործունեության արդյունքների վրա:

Հարկում

Հայաստանի հարկային համակարգը, լինելով համեմատաբար նոր, բնորոշվում է օրենսդրության, պաշտոնական պարզաբանումների և դատական որոշումների հաճախակի փոփոխություններով, որոնք երբեմն հստակ չեն, հակասական են, ինչը ենթադրում է տարբեր մեկնաբանություններ: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրության հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են սահմանել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում հարկային մարմիններն իրավասու չեն առաջադրել հարկերի գծով լրացուցիչ պարտավորություններ, տույժեր կամ տուգանքներ, եթե խախտման ամսաթվից անցել է երեք տարի:

(հազար ՀՀ դրամ)

22. Պայմանական և պայմանագրային պարտավորություններ (շարունակություն)

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել այլ երկրների ռիսկերի համեմատ շատ ավելի մեծ ռիսկեր: Ղեկավարությունը գտնում է, որ համապատասխանաբար է ճանաչել հարկային պարտավորությունները՝ Հայաստանի կիրառելի հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատական որոշումների իր մեկնաբանությունների հիման վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան իրավասու մարմինները կարող են ունենալ այլ մեկնաբանություններ, և հետևանքները կարող են եսկան լինել այս ֆինանսական հաշվետվությունների համար, եթե իրավասու մարմիններին հաջողվի գործադրել իրենց մեկնաբանությունները:

Պայմանական պարտավորություններ

Բանկի պայմանական պարտավորությունները հետևյալն են՝

	<u>31/03/24</u>	<u>31/12/23</u>
Վարկերին առնչվող պարտավորություններ		
Ֆինանսական երաշխիքներ	1,970,182	3,210,301
Պայմանական պարտավորություններ	1,970,182	3,210,301

2024թ. մարտի 31-ին ավարտվող կիսամյակի ընթացքում ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Ֆինանսական երաշխավորություն	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ 2024թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	22,893	0	0	22,893
Նոր ակտիվներ	6,661	0	0	6,661
Սպառված ակտիվներ	(9,847)	0	0	(9,847)
Անցում Փուլ 1	0	0	0	0
Անցում Փուլ 2	0	0	0	0
Անցում Փուլ 3	0	0	0	0
Ազդեցությունը ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված ռիսկերի ԱՎԿ-ի վրա	73,526	0	0	73,526
ԱՎԿ հաշվարկում օգտագործված մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	0	0	0	0
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	0	0	0	0
2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ	93,233	0	0	93,233

2023թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա ընթացքում ԱՎԿ փոփոխությունների վերլուծությունը հետևյալն է՝

Ֆինանսական երաշխավորություն	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
ԱՎԿ 2023թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	30,184	0	0	30,184
Նոր ակտիվներ	18,051	0	0	18,051
Սպառված ակտիվներ	(711)	0	0	(711)
Անցում Փուլ 1	0	0	0	0
Անցում Փուլ 2	0	0	0	0
Անցում Փուլ 3	0	0	0	0
Ազդեցությունը ժամանակաշրջանի ընթացքում փուլերի միջև տեղափոխված ռիսկերի ԱՎԿ-ի վրա	(24,631)	0	0	(24,631)
ԱՎԿ հաշվարկում օգտագործված մոդելների և ելակետային տվյալների փոփոխություն	0	0	0	0
Արտարժույթի փոխարժեքի ճշգրտումներ	0	0	0	0
2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,893	0	0	22,893

(հազար ՀՀ դրամ)

23. Չուտ տոկոսային եկամուտ

Չուտ տոկոսային եկամուտը ներառում է՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/03/2023
Ֆինանսական ակտիվներ ամորտիզացված արժեքով		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	4,155,665	3,084,195
Հակադարձ ռեպո պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքեր	39,223	0
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	37	246
	4,194,925	3,084,441
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ		
Ներդրումային արժեթղթեր	246,421	127,108
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքով	4,441,346	3,211,549
Այլ տոկոսային եկամուտներ		
Լիզինգ տրված հաճախորդներին	68,006	0
	68,006	0
Տոկոսային ծախս		
Այլ փոխառու միջոցներ	149,878	57,738
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	106,347	155,354
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	785,623	30,222
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	41,679	42,909
Հետգնման պայմանագրերով վճարման ելթակա գումարներ	63,678	20,640
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	156,373	28,496
Այլ	0	29,886
Տոկոսային ծախս	1,303,578	365,245
Չուտ տոկոսային եկամուտ	3,205,773	2,846,304

24. Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտը ներառում է՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/03/2023
Երաշխիքներ	32,524	4,705
Դրամական գործառնություններ	100,365	5,440
Ապահովագրություն	4,144	1,718
Հաշվի սպասարկման վճար	1,970	150
Դրամական փոխանցումներ	65	0
Այլ	918	709
Միջնորդավճարների գծով եկամուտ	139,986	12,722
Հաշվարկային գործառնություններ	26,783	3,872
Դրամական գործառնություններ	11,757	8,586
Արտարժույթի փոխարկման գործարքներ	0	0
Արժեթղթային գործառնություններ	7,000	0
Հաշվի սպասարկման վճար	374	223
Վճարային քարտերի սպասարկման վճար	0	12
Դրամական փոխանցումներ	352	405
Այլ	7	103
Միջնորդավճարների գծով ծախս	46,273	13,201
Միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ	93,713	(479)

(հազար ՀՀ դրամ)

25. Անձնակազմի և այլ գործառնական ծախսեր

Անձնակազմի և այլ գործառնական ծախսերը ներառում են՝

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/03/2023
Աշխատավարձ և պարգևավճարներ	1,146,718	908,411
Պարտադիր կենսաթոշակային վճարումներ	63,361	54,668
Անձնակազմի ապահովագրություն	22,209	15,629
Անձնակազմի գծով ծախսեր	1,232,288	978,708

Այլ գործառնական ծախսեր

	01/01/2024- 31/03/2024	01/01/2023- 31/03/2023
Մարքեթինգ և գովազդ	76,697	19,319
Վերանորոգում և սպասարկում	54,761	26,363
Գրասենյակային ծախսեր	53,608	34,549
Մասնագիտական ծառայություններ	19,810	13,051
Բարեգործություն	19,471	0
Անվտանգություն	39,258	30,854
Չփոխհատուցվող հարկեր և տուրքեր, բացառությամբ շահութահարկի	21,989	10,008
Հաղորդակցություն	7,535	7,642
Վարկերի տրամադրման և հավաքագրման գծով ծախսեր	12,993	5,974
Ավանդների ապահովագրման ծախսեր	17,523	1,919
Գործուղման և համանման ծախսեր	4,170	4,436
Անձնակազմի վերապատրաստում	5,192	769
Անդամավճարներ	11,797	4,750
Ներկայացուցչական ծախսեր	5,277	2,208
Գործառնական վարձակալության գծով ծախսեր	3,586	3,200
Վճարված տուգանքներ	0	0
Ժամանց	17,152	4,177
Գույքի օտարման հետ կապված ծախսեր	34,978	0
Ֆինանսական հաշտարարի գծով ծախսեր	2,683	1,366
Այլ	77,301	21,901
Այլ գործառնական ծախսեր	485,781	192,486

2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկը ճանաչում է 6,420 հազար ՀՀ դրամ կարճաժամկետ վարձակալությունների վարձավճարների գծով ծախսը և 7,885 հազար ՀՀ դրամ փոքրաթեք ակտիվների վարձակալության գծով ծախսը (2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ կարճաժամկետ վարձակալությունների վարձավճարների գծով ծախս՝ 24,058 հազար ՀՀ դրամ և փոքրաթեք ակտիվների վարձակալության գծով ծախս՝ 7,266 հազար ՀՀ դրամ):

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում

Ներածություն

Բանկի գործունեությանը բնորոշ են բազմազան ֆինանսական ռիսկեր, որոնց կառավարման համար Բանկը մշակում և ներդնում է ռիսկերի կառավարման մեխանիզմներ և ներքին վերահսկողության համակարգ: Բանկի գործունեությանը բնորոշ հիմնական ռիսկերն են վարկային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերը: Շուկայական ռիսկն իր հերթին ներառում է արտարժույթի, տոկոսադրույքի և գնային ռիսկերը: Բանկի գործունեությանը բնորոշ է նաև գործառնական ռիսկը: Ռիսկերի կառավարումը ներառում է ռիսկերի հայտնաբերման, չափման և մոնիտորինգի շարունակական գործընթաց ռիսկերի սահմանաչափերի և ներքին վերահսկողության համակարգի շրջանակներում: Ռիսկերի կառավարման գործընթացը վճռորոշ նշանակություն ունի Բանկի շահութաբերության մշտական մակարդակի պահպանման համար, և Բանկի յուրաքանչյուր աշխատակից պատասխանատվություն է կրում իր պարտականությունների շրջանակներում առաջացող ռիսկերի համար:

Ռիսկերի կառավարման գործառնությունը ներառում է նաև բիզնես ռիսկերը, ինչպիսիք են շրջակա միջավայրի, տեխնոլոգիաների և տնտեսական ոլորտների փոփոխությունները՝ դրանց հետ կապված տարբեր ստորաբաժանումների ներգրավմամբ:

Ռիսկերի կառավարման համակարգ

Ռիսկերի բացահայտման և վերահսկման վերջնական պատասխանատվությունը կրում է Բանկի խորհուրդը, սակայն ռիսկերի կառավարման և մոնիտորինգի համար պատասխանատու են առանձին ստորաբաժանումներ:

Բանկի խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության, ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության համար:

Բանկի ղեկավարություն/գլխավոր գործադիր տնօրեն

Բանկի ղեկավարությունը/գլխավոր գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի վերահսկողության համար:

Ռիսկերի կառավարման ստորաբաժանում

Ռիսկերի կառավարման վարչությունը պատասխանատու է Խորհրդի կողմից հաստատված ռազմավարության և ռիսկերի կառավարման քաղաքականության ներքո ռիսկերի կառավարման ընթացակարգերի մշակման և իրականացման համար, այդ ընթացակարգերի համաձայն ռիսկերի հայտնաբերման, գնահատման և շարունակական մոնիտորինգի համար, ներառյալ սահմանված կարգով համապատասխանության վերահսկումը ռիսկերի սահմանաչափերի նկատմամբ ինչպես նաև նոր գործընթացների և պրոդուկտների ռիսկերի գնահատման համար:

Հետևյալ բաժինը ևս ապահովում է ռիսկերի հաշվետվությունների ներկայացումը իրավասու կառավարման մարմիններին, Բանկի խորհրդին և ղեկավարությանը:

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման հանձնաժողով

Ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման հանձնաժողովը պատասխանատու է Բանկի ակտիվների կառավարման և պարտավորությունների ու ընդհանուր ֆինանսական կառուցվածքի կառավարման համար: Այն նաև պատասխանատու է Ֆինանսավորման և իրացվելիության ռիսկերի համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**Ներածություն (շարունակություն)***Ներքին աուդիտ*

Բանկի կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը յուրաքանչյուր տարի աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, որը ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը և արդյունավետությունը, այնպես էլ Բանկի գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի բաժնի անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է Բանկի խորհրդին:

Ռիսկերի չափման և հաշվետվությունների համակարգ

Տարատեսակ ռիսկերի վերլուծության և գնահատման ժամանակ Բանկը կիրառում է վիճակագրական մոդելներ, զգայունության վերլուծություններ, վերլուծում ռիսկի տարբեր ցուցանիշների դինամիկան և անհրաժեշտության դեպքում ձեռնարկում համապատասխան միջոցներ: Մոդելները հետագայում ստուգվում են վավերականության նպատակներով: Բանկը նաև կիրառում է վատագույն դեպքերի սցենարները, որոնք տեղի կունենան, երբ ծայրահեղ իրադարձությունները, որոնք քիչ հավանական են, իրականում տեղի կունենան:

Ռիսկերի մոնիտորինգը և վերահսկումը հիմնականում իրականացվում է Բանկի կողմից հաստատված սահմանաչափերի հիման վրա: Այս սահմանները արտացոլում են Բանկի ռազմավարությունը և շուկայական միջավայրը, ինչպես նաև ռիսկի մակարդակը, որը Բանկը պատրաստ է ընդունել՝ տնտեսության ընտրված հատվածների վրա լրացուցիչ շեշտադրումով: Բացի այդ, Բանկը դիտարկում և գնահատում է ռիսկերի կլանման կարողությունները և ռիսկերի ընդհանուր մակարդակը բոլոր տեսակի ռիսկերի և գործունեության ուղղությունների համար:

Վարկային ռիսկի մասին տեղեկատվությունը, որը վերաբերում է բիզնեսի բոլոր ուղղություններին, վերլուծվում և մշակվում է ռիսկերը վաղաժամ վերլուծելու, վերահսկելու և հայտնաբերելու համար: Այս տեղեկատվությունը ներկայացվում է Բանկի ղեկավարությանը: Ներկայացված հաշվետվությունը ներառում է ընդհանուր վարկային ռիսկի ենթարկվածության վերլուծություն, վարկերի համակենտրոնացման սահմանաչափերի մոնիտորինգի արդյունքներ, GAP վերլուծություն, VaR գնահատում, իրացվելիության գործակիցներ, սթրես-թեստ վերլուծություն, ընդհանուր ռիսկի «ախորժակի» վերահսկում և ռիսկի պորտֆելի փոփոխություններ: Եռամսյակային կտրվածքով խորհրդին առընթեր Ռիսկերի կառավարման և համապատասխանության կոմիտեին և ներկայացվում հաճախորդների ռիսկերի, տնտեսության և բիզնես ուղղությունների վերաբերյալ մանրամասն հաշվետվություն:

Ռիսկերի մեղմացում

Որպես ռիսկերի մեղմացման ուղղված միջոցառումների մաս, Բանկն օգտագործում է ածանցյալ և այլ գործիքներ արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունից առաջացող ռիսկերի կառավարման նպատակով:

Բանկը լայնորեն կիրառում է գրավը վարկային ռիսկի նվազեցման նպատակով:

Ռիսկի կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն աշխարհագրական շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, որի հետևանքով տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխությունները պայմանագրային պարտավորությունների կատարման նրանց ունակության վրա նույն կերպ են ազդում: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Բանկի գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար Բանկի քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ՝ ուղղված բազմաբնույթ ակտիվների տեսակների, վարկային և արժեթղթերի պորտֆելների պահպանմանը:

Վարկային ռիսկ

Վարկային ռիսկն այն ռիսկն է, որի պատճառով Բանկը կարող է կրել վնասներ՝ հաճախորդների կամ գործընկերների կողմից պարտավորությունների չկատարման դեպքում: Բանկը իրականացնում է վարկային ռիսկի վերահսկում և կառավարում՝ սահմանելով ռիսկի այն սահմանաչափը, որը պատրաստ է ընդունել անհատական գործընկերների և աշխարհագրական ու տնտեսական համակենտրոնացումների համար, ինչպես նաև դիտարկելով զգայունությունը նման սահմանաչափերի նկատմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Բանկը հաստատել է վարկային որակի ստուգման գործընթաց՝ ապահովելու գործընկերների վարկունակության հնարավոր փոփոխությունների վաղ բացահայտումը, ներառյալ գրավների պարբերաբար վերանայումը:

Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքների համար հաշվեկշռային արժեքը արտացոլում է ընթացիկ վարկային ռիսկը, բայց ոչ առավելագույն ռիսկը, որը կարող է առաջանալ ապագայում արժեքի փոփոխությունից:

Արժեզրկման գնահատում

Բանկը ԱՎԿ-ն հաշվարկում է հավանականությամբ կշռված երեք սցենարներով՝ գնահատելու ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդները, զեղչված արդյունավետ տոկոսադրույքի մոտարկմամբ: Դրամական միջոցների պակասորդը կազմակերպությանը պայմանագրով վճարման ենթակա դրամական միջոցների հոսքերի և կազմակերպության ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի միջև տարբերությունն է: ԱՎԿ հաշվարկի մեխանիզմները ներկայացված են ստորև, և դրանց հիմնական տարրերը հետևյալն են՝

- PD   Դեֆոլտի հավանականությունը որոշակի ժամանակային հորիզոնի ընթացքում դեֆոլտի հավանական լինելու գնահատումն է: Դեֆոլտը միայն կարող է տեղի ունենալ գնահատված ժամանակահատվածում որոշակի պահի, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:
- EAD   Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դա ապագա դեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ գործիքի գնահատված արժեքն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո ակնկալվող փոփոխությունների ազդեցությունը, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները՝ պայմանագրով նախատեսված կամ այլ կերպ, բաց թողնված վճարումների վրա հաշվեգրված տոկոսները և այլն:
- LGD   Դեֆոլտի դեպքում կորստի չափը դա դրամական միջոցների կորստի գնահատումն է, որն առաջանում է, երբ որոշակի պահի տեղի է ունենում դեֆոլտ: Դա պայմանագրով սահմանված դրամական միջոցների հոսքերի և այն դրամական միջոցների հոսքերի տարբերությունն է, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավների իրացումից միջոցները: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես դեֆոլտի դեպքում գործիքի արժեքից (EAD) տոկոս:

ԱՎԿ պահուստը հիմնվում է վարկային վնասների վրա, որոնք ակնկալվում է, որ կառաջանան ակտիվի կյանքի ընթացքում (ակտիվի կյանքի ընթացքում ակնկալվող վարկային վնաս կամ ԱՎԿ), եթե առկա չէ վարկային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչումից հետո, որի դեպքում պահուստը հիմնվում է 12 ամսվա ընթացքում ակնկալվող վարկային վնասի վրա (12ամսվա ԱՎԿ): 12ամսվա ԱՎԿ-ն ԱՎԿ-ի այն մասն է, որը ներկայացնում է ֆինանսական գործիքի գծով պարտավորությունների չկատարման դեպքերի արդյունք հանդիսացող ԱՎԿ-ները, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսվան հաջորդող 12 ամիսների ընթացքում: Ինչպես ԱՎԿ-ն, այնպես էլ 12ամսվա ԱՎԿ-ն հաշվարկվում են անհատական կամ խմբային հիմունքով՝ ելնելով ֆինանսական գործիքների համապատասխան պորտֆելի բնույթից:

Բանկը քաղաքականություն է սահմանել՝ յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին իրականացնել գնահատում՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում դեֆոլտ տեղի ունենալու ռիսկի փոփոխությունը: Վերոնշյալ գործընթացի հիման վրա, Բանկը խմբավորում է իր վարկերը՝ ըստ փուլերի, ինչպես նկարագրված է ստորև.

- Փուլ 1:   Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Բանկը պահուստ է ճանաչում 12 ամսվա ԱՎԿ-ի հիման վրա: 1-ին փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնք դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 2-րդ փուլից:
- Փուլ 2:   Երբ գործիքի վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչումից հետո, Բանկը պահուստը ճանաչում է վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների (ԱՎԿ) համար: 2-րդ փուլի վարկերը ընդգրկում են նաև գործիքներ, որոնք դեպքում վարկային ռիսկը բարելավվել է, և վարկը վերադասակարգվել է 3-րդ փուլից:
- Փուլ 3:   Ակտիվը համարվում է արժեզրկված:
- POCI: Ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (POCI) ակտիվները ֆինանսական ակտիվներ են, որոնք արժեզրկված են սկզբնական ճանաչման ժամանակ: Տվյալ ակտիվները սկզբնական ճանաչման ժամանակ հաշվառվում են իրական արժեքով, և տոկոսային եկամուտը հետագայում ճանաչվում է վարկային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքի հիման վրա: ԱՎԿ-ն միայն ճանաչվում կամ ապաճանաչվում է այնքանով, որքանով որ հետագայում փոխվում է ակտիվի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող վարկային կորուստների գնահատականը:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Վարկային ռիսկ (շարունակություն)

Դեֆոլտի սահմանումը

Բանկը համարում է, որ ֆինանսական գործիքի գծով առկա է դեֆոլտ և, հետևաբար այն դասում է որպես Փուլ 3-ին պատկանող ֆինանսական գործիք (այսինքն՝ վարկային տեսանկյունից արժեզրկված) ԱՎԿ հաշվարկի նպատակով, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուն 91 օրով ուշացնում է պայմանագրային վճարումների կատարումը:

Ֆինանսական գործիքը նաև համարվում է արժեզրկված՝ հիմք ընդունելով սահմանված այլ քանակական և որակական գործոններ, ինչպիսիք են, վերանայման կարգավիճակը և ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Բանկը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են մատնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Բանկը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ դեֆոլտի ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ ակնկալվող վարկային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը բավարարում է:

Ըստ Բանկի քաղաքականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «վերականգնված», և հետևաբար վերահասակարգվում Փուլ 3-ից, եթե առնվազն վեց անընդմեջ ամիսների ընթացքում դեֆոլտի սահմանված չափանիշներից ոչ մեկը առկա չի եղել: Ակտիվի՝ վերականգնվելուց հետո Փուլ 2-ում կամ Փուլ 1-ում դասակարգելու որոշումը կախված է վերականգնման պահին ճշգրտված ռիսկի մակարդակից, և արդյոք սա նշանակում է, որ սկզբնական ճանաչման համեմատ եղել է վարկային ռիսկի զգալի աճ:

Դեֆոլտի հավանականության գնահատման գործընթացը

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Խմբավորում

Հաճախորդներին տրված վարկերի, որոնք պատկանում են Փուլ 1-ին և Փուլ 2-ին, ինչպես նաև անհատապես ոչ էական Փուլ 3-ին պատկանող վարկերի համար, Բանկը հաշվարկում է ԱՎԿ պորտֆելի մակարդակով: Բանկն առանձնացնում է պորտֆելների հետևյալ տեսակները.

- ▶ Ոսկու գրավով ապահովված վարկեր,
- ▶ Հիփոթեքային վարկեր,
- ▶ Սպառողական վարկեր,
- ▶ Կորպորատիվ վարկեր:

Հաճախորդներին տրված վարկերի գծով դեֆոլտի հավանականությունը հիմնվում է անցյալ ժամանակաշրջանների տեղեկությունների վրա և հաշվարկվում է հավանականության փոփոխության մատրիցներով՝ հիմք ընդունելով վարկային պորտֆելների ժամկետայնության վերաբերյալ առկա տեղեկությունները: Հավանականությունները հաշվարկվում են որպես 12 ամիս ժամանակաշրջանի ընթացքում դեֆոլտ կատեգորիաների միջև փոխանցվող վարկերի մասնաբաժինը ընդհանուր վարկերի նկատմամբ ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ: Դեֆոլտի հավանականությունը հաշվարկելիս Բանկը դիտարկում է կանխատեսվող մակրոտնտեսական ցուցանիշները, որոնք ունեն էական ազդեցություն դեֆոլտի հավանականության վրա՝ հաշվարկված ըստ ժամանակային շարքերի ռեգրեսիայի վերլուծության:

Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը

Դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը (EAD) իրենից ներկայացնում է արժեզրկման գնահատման ենթակա ֆինանսական գործիքների համախառն հաշվեկշռային արժեքը, որը հաշվի է առնում ինչպես հաճախորդի ունակությունը՝ մեծացնելու իր վարկի գումարը դեֆոլտի մոտենալու դեպքում, այնպես էլ հնարավոր վաղաժամկետ մարումները: Փուլ 1-ում գտնվող ակտիվների համար Բանկը գնահատում է 12 ամսվա ընթացքում հնարավոր դեֆոլտի հավանականությունը 12ամսվա հաշվարկելու նպատակով: Փուլ 2, Փուլ 3 և ձեռք բերված կամ ստեղծված՝ արժեզրկված (POCI) դասին պատկանող ֆինանսական ակտիվների համար դեֆոլտի ժամանակ գործիքի արժեքը դիտարկվում է գործիքների ողջ կյանքի տևողության ընթացքում տեղի ունեցող դեպքերի համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**Վարկային ռիսկ (շարունակություն)***Ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը*

Բանկը ղեֆոլտի ժամանակ կորստի չափը հաշվարկելու նպատակով օգտագործում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո վերականգնումների վերաբերյալ պատմական տվյալները բոլոր ղեֆոլտի ենթարկված վարկերի կտրվածքով: Ժամանակային կտրվածքով վերջին ժամկետանց վարկերի համար հնարավոր վերադարձի հավանականությունը գնահատվում է նախկինում ժամկետանց վարկերի պոպուլյացիայի զարգացման գործակցով: Տվյալ շրջանակներում հաշվի են առնվում հավաքագրման քաղաքականության ցանկացած փոփոխություն: Հավաքագրվում է ղեֆոլտի ամսաթվից հետո դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ ողջ տեղեկատվությունը և գեղջվում ղեֆոլտի ամսաթվի դրությամբ՝ միջին արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի օգտագործմամբ, յուրաքանչյուր LGD խմբի գծով: Դրամական միջոցների հոսքերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը ներառում է բոլոր տեսակի դրամական ներհոսքերը ժամկետանց վարկերի գծով (վարկերի մարումից ստացված միջոցներ, երաշխավորից ստացված միջոցներ, գրավի առարկայի վաճառքից ստացված միջոցներ և այլն):

Վարկային ռիսկի զգալի աճ

Բանկը սահմանել է քաղաքականություն՝ գնահատելու յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի վարկային ռիսկի զգալի աճի հայտանիշները՝ սկզբնական ճանաչման պահից ի վեր՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացորդային կյանքի ընթացքում ղեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունը: Բանկը որպես հիմնական հայտանիշ է օգտագործում վարկերի ժամկետանց օրերի քանակի վերաբերյալ տեղեկատվությունը: Բանկը համարում է, որ վարկային ռիսկը զգալիորեն աճել է սկզբնական ճանաչման պահից հետո, եթե պայմանագրային վճարումները ուշացվել են ավելի քան 30 օրով:

Վարկային ռիսկի աճը գնահատելիս Բանկի ղեկավարությունը նաև առաջնորդվում է հետևյալ գործոններով՝

- ▶ ՀՀ այլ ֆինանսական հաստատություններում տվյալ վարկառուի ժամկետանց օրերի քանակը,
- ▶ Վարկառուի ֆինանսական վիճակի զգալի վատթարացումը,
- ▶ Վարկային պայմանների վերանայում վարկառուի ֆինանսական վիճակի զգալի վատթարացման արդյունքում,
- ▶ Վարկառուի գործունեության ֆինանսական մոնիտորինգի արդյունքները:

Կանխատեսվող տեղեկատվություն և բազմակի տնտեսական սցենարներ

ԱՎԿ մոդելներում Բանկը հիմնվում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակի վրա, մասնավորապես այնպիսի տնտեսական ելակետային տվյալների, ինչպիսիք են՝

- ▶ ՀՆԱ-ի տարեկան աճ, %,
- ▶ ԱՄՆ դոլար/ՀՀ դրամ փոխարժեք (ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ),
- ▶ ՀՀ ԿԲ-ում զուտ պետական հաշիվների փոփոխություն, միլիարդ դրամ,
- ▶ Գործազրկության մակարդակ, %,
- ▶ Գնաճի մակարդակ, %,
- ▶ Առևտրային բանկերի միջոցով ֆիզիկական անձանց զուտ փոխանցումներ:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**Վարկային ռիսկ (շարունակություն)**

Կանխատեսվող տեղեկատվությունը Բանկը ստանում է արտաքին աղբյուրներից (Տնտեսական վերլուծական ստորաբաժանում, Համաշխարհային բանկի տվյալների բազա, ինչպես նաև ՀՀ Կառավարության կողմից կատարված կանխատեսումներ): Սույն աղյուսակը ներկայացնում է հիմնական կանխատեսվող տնտեսական փոփոխականների/ենթադրությունների արժեքները ԱՎԿ հաշվարկների համար յուրաքանչյուր տնտեսական սցենարի համար:

<i>Հիմնական գործոնները</i>	<i>ԱՎԿ սցենար</i>	<i>Որոշված հավանականությունը, %</i>	<i>2024</i>
Գնաճ, %	Հիմնական տարբերակ	100%	3.1%
Ամսական տնտեսական գործունեություն, %	Հիմնական տարբերակ	100%	10.0%
Աշխատավարձ	Հիմնական տարբերակ	100%	285,810
Փոխանցումներ, մլն. ԱՄՆ դոլլար	Հիմնական տարբերակ	100%	723
Անշարժ գույք, ՀՀ դրամ	Հիմնական տարբերակ	100%	323,096

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային որակական վերլուծություն

Բանկը չունի ներքին վարկանիշային համակարգ հաճախորդներին տրված վարկերի վարկային որակի գնահատման նպատակով և կառավարում է վարկային ռիսկը ըստ ժամկետանց օրերի:

(հազար ՀՀ դրամ)

**26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)
Վարկային ռիսկ (շարունակություն)**

Ստորև աղյուսակը տրամադրում է տեղեկատվություն իրավաբանական և ֆիզիկական անձանց տրված համախառն վարկերի վարկային որակի վերաբերյալ 2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ.

31 մարտ 2024	Փուլ 1 Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 2 Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 3 Հազ. ՀՀ դրամ	Ընդամենը Հազ. ՀՀ դրամ
Ոսկու գրավով ապահովված վարկեր				
ոչ ժամկետանց	40,096,160	9,553,699	443,218	50,093,077
մինչև 30 օր ժամկետանց	1,535,976	1,945,367	295,860	3,777,203
30-89 օր ժամկետանց	0	2,424,043	1,187,119	3,611,163
90-179 օր ժամկետանց	0	0	1,194,192	1,194,192
180-270 օր ժամկետանց	0	0	306,855	306,855
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	839,657	839,657
Ընդամենը համախառն ոսկու գրավով ապահովված վարկեր	41,632,136	13,923,109	4,266,902	59,822,147
Վարկային կորստի պահուստ	(453,604)	(629,560)	(830,907)	(1,914,071)
Ընդամենը զուտ ոսկու գրավով ապահովված վարկեր	41,178,532	13,293,549	3,435,996	57,908,077
Հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր				
ոչ ժամկետանց	21,556,937	1,339,328	27,917	22,924,181
մինչև 30 օր ժամկետանց	70,854	73,747	0	144,601
30-89 օր ժամկետանց	0	77,275	664	77,939
90-179 օր ժամկետանց	0	0	79,935	79,935
180-270 օր ժամկետանց	0	0	12,596	12,596
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0
Ընդամենը համախառն հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր	21,627,790	1,490,350	121,112	23,239,252
Վարկային կորստի պահուստ	(78,482)	(187,889)	(71,071)	(337,442)
Ընդամենը զուտ հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր	21,549,308	1,302,461	50,041	22,901,810
Այլ կորպորատիվ վարկեր				
ոչ ժամկետանց	19,487,443	173,781	0	19,661,224
մինչև 30 օր ժամկետանց	1,405	1,232	0	2,637
30-89 օր ժամկետանց	0	2,868	0	2,868
90-179 օր ժամկետանց	0	0	41,637	41,637
180-270 օր ժամկետանց	0	0	83,411	83,411
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0
Ընդամենը համախառն առևտրային վարկեր	19,488,848	177,882	125,048	19,791,778
Վարկային կորստի պահուստ	(62,616)	(70,258)	(75,514)	(208,388)
Ընդամենը զուտ առևտրային վարկեր	19,426,232	107,624	49,535	19,583,390
Ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր				
ոչ ժամկետանց	4,648,846	221,329	2,751	4,872,926
մինչև 30 օր ժամկետանց	21,907	10,484	2,123	34,514
30-89 օր ժամկետանց	0	17,458	4,094	21,552
90-179 օր ժամկետանց	0	0	8,385	8,385
180-270 օր ժամկետանց	0	0	21,978	21,978
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0
Ընդամենը համախառն ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր	4,670,753	249,270	39,331	4,959,354
Վարկային կորստի պահուստ	(26,949)	(60,006)	(32,629)	(119,584)
Ընդամենը զուտ ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր	4,643,805	189,264	6,701	4,839,770
Ընդամենը հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր	87,419,528	15,840,610	4,552,394	107,812,532
Վարկային կորստի պահուստ	(621,651)	(947,713)	(1,010,120)	(2,579,484)
Ընդամենը հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր	86,797,877	14,892,897	3,542,273	105,233,047

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**Վարկային ռիսկ (շարունակություն)**

31 դեկտեմբեր 2023

Ոսկու գրավով ապահովված վարկեր

	Փուլ 1 Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 2 Հազ. ՀՀ դրամ	Փուլ 3 Հազ. ՀՀ դրամ	Ընդամենը Հազ. ՀՀ դրամ
ոչ ժամկետանց	35,345,759	9,267,006	574,800	45,187,565
մինչև 30 օր ժամկետանց	1,160,498	1,905,124	317,621	3,383,244
30-89 օր ժամկետանց	0	1,890,539	1,355,317	3,245,856
90-179 օր ժամկետանց	0	0	1,214,706	1,214,706
180-270 օր ժամկետանց	0	0	580,342	580,342
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	689,846	689,846

Ընդամենը համախառն ոսկու գրավով ապահովված վարկեր

Վարկային կորստի պահուստ	(302,239)	(431,911)	(1,014,419)	(1,748,570)
-------------------------	-----------	-----------	-------------	-------------

Ընդամենը զուտ ոսկու գրավով ապահովված վարկեր

	36,204,018	12,630,758	3,718,213	52,552,989
--	-------------------	-------------------	------------------	-------------------

Հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր

ոչ ժամկետանց	17,717,178	908,626	387,876	19,013,680
մինչև 30 օր ժամկետանց	12,848	29,090	0	41,938
30-89 օր ժամկետանց	0	25,346	56,106	81,452
90-179 օր ժամկետանց	0	0	12,376	12,376
180-270 օր ժամկետանց	0	0	125,355	125,355
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0

Ընդամենը համախառն հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր

Վարկային կորստի պահուստ	(18,180)	(49,364)	(254,217)	(321,761)
-------------------------	----------	----------	-----------	-----------

Ընդամենը զուտ հիփոթեքային և անշարժ գույքի գրավով ապահովված այլ վարկեր

	17,711,845	913,698	327,496	18,953,040
--	-------------------	----------------	----------------	-------------------

Այլ կորպորատիվ վարկեր

ոչ ժամկետանց	13,290,332	173,986	0	13,464,318
մինչև 30 օր ժամկետանց	751	27,260	0	28,011
30-89 օր ժամկետանց	0	12,288	0	12,288
90-179 օր ժամկետանց	0	0	83,903	83,903
180-270 օր ժամկետանց	0	0	4,246	4,246
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0

Ընդամենը համախառն առևտրային վարկեր

Վարկային կորստի պահուստ	(15,477)	(26,331)	(58,786)	(100,595)
-------------------------	----------	----------	----------	-----------

Ընդամենը զուտ առևտրային վարկեր

	13,275,606	187,202	29,362	13,492,171
--	-------------------	----------------	---------------	-------------------

Ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր

ոչ ժամկետանց	3,722,882	187,407	6,022	3,916,311
մինչև 30 օր ժամկետանց	12,478	7,491	0	19,970
30-89 օր ժամկետանց	0	5,197	6,596	11,793
90-179 օր ժամկետանց	0	0	28,629	28,629
180-270 օր ժամկետանց	0	0	13,423	13,423
ավելի քան 270 օր ժամկետանց	0	0	0	0

Ընդամենը համախառն ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր

Վարկային կորստի պահուստ	(5,541)	(14,225)	(41,400)	(61,166)
-------------------------	---------	----------	----------	----------

Ընդամենը զուտ ֆիզիկական անձանց տրված այլ վարկեր

	3,729,820	185,871	13,270	3,928,961
--	------------------	----------------	---------------	------------------

Ընդամենը հաճախորդներին տրված համախառն վարկեր

Վարկային կորստի պահուստ	(341,438)	(521,831)	(1,368,823)	(2,232,091)
-------------------------	-----------	-----------	-------------	-------------

Ընդամենը հաճախորդներին տրված զուտ վարկեր

	70,921,289	13,917,530	4,088,342	88,927,160
--	-------------------	-------------------	------------------	-------------------

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)**Վարկային ռիսկ (շարունակություն)**

Ֆինանսական ակտիվների դասերի վարկային ռիսկային որակական վերլուծություն

2024թ. մարտի 31

	Ծան.		Բարձր դաս	Ստանդարտ դաս	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	5	Փուլ 1	42,326	6,239,839	6,282,165
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	6		0	1,513,916	1,513,916
Ներդրումային արժեթղթեր	8	Փուլ 1	0	17,581,543	17,581,543
Ընդամենը			42,326	25,335,298	25,377,624

2023թ. դեկտեմբերի 31

	Ծան.		Բարձր դաս	Ստանդարտ դաս	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ (առանց կանխիկ միջոցների)	5	Փուլ 1	0	3,235,661	3,235,661
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	6	Փուլ 1	0	970,776	970,776
Ներդրումային արժեթղթեր	8	Փուլ 1	0	8,385,272	8,385,272
Ընդամենը			0	12,591,709	12,591,709

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է Բանկի վարկանիշային համակարգի և կոնտրագենտների արտաքին վարկանիշների տարեկան վերլուծությունը՝ ըստ դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների, բանկերի նկատմամբ պահանջների և ներդրումային արժեթղթերի 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ:

2023թ. դեկտեմբերի 31

Միջազգային վարկանիշային գործակալության (Moody's) վարկանիշ

	Նկարագրություն	PD
Aaa-ից A3	Բարձր դաս	0-0.09%
Baa1-ից B3	Ստանդարտ դաս	0.1-4.3%
Caa1-ից Ca	Ստանդարտից ցածր դաս	16.3%
C	Արժեզրկված	100%

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում

Իրացվելիության ռիսկն այն ռիսկն է, որ Բանկը սովորական կամ չկանխատեսված իրավիճակում չի կարողանա կատարել իր պարտավորությունները վերջիններիս մարման ժամանակ: Այդ ռիսկի զսպման նպատակով դեկավարությունն ապահովել է ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրներ՝ ի լրումն արդեն իսկ գոյություն ունեցող բանկային ավանդների հիմնական բազայի: Ղեկավարությունն իրականացնում է նաև ակտիվների կառավարում հաշվի առնելով իրացվելիությունը, և ապագա դրամական հոսքերի և իրացվելիության օրական վերահսկողություն: Այդ գործընթացը ներառում է ակնկալվող դրամական միջոցների գնահատում և առաջնակարգ ապահովման միջոցի առկայություն, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորման ստացման համար:

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում (շարունակություն)

Բանկը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան: 2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ այդ հարաբերակցությունները կազմել են՝

	<i>Սահմանա- յին արժեք</i>	31/03/2024 %	31/12/2023 %
Ն2.1 – Ընդհանուր իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ Ընդհանուր ակտիվներ)	նվ. 15%	16.1%	20.0%
Ն2.2 – Ընթացիկ իրացվելիություն (բարձր իրացվելի ակտիվներ/ ցպահանջ պարտավորություններ)	նվ. 60%	161.1%	211.6%

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ միջևև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկի ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ ըստ միջևև մարումը մնացած ժամկետների՝ պայմանագրային չզեղչված պարտավորությունների հիման վրա: Պարտավորությունները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, դասակարգվում են այնպես, ինչպես եթե մարման պահանջը ներկայացված լիներ ամենավաղ հնարավոր ամսաթվով: Այնուամենայնիվ, Բանկը գտնում է, որ շատ հաճախորդներ չեն պահանջի վճարումը այն ամենավաղ հնարավոր ամսաթվի դրությամբ, որով Բանկը պարտավորված կլինի կատարել վճարումը, և աղյուսակը չի արտացոլում ակնկալվող դրամական հոսքերը՝ հաշվարկված Բանկի կողմից՝ անցյալ ժամանակաշրջանների ներդրումների պահանջների տեղեկատվության հիման վրա:

2024թ. մարտի 31	<i>Առևտրային ածանցյալ գործիքներ</i>	<i>Միջևև 3 ամիս</i>	<i>3-12 ամիս</i>	<i>1-5 տարի</i>	<i>Ավելի քան 5 տարի</i>	<i>Ընդամենը</i>
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0	0	0
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	0	10,478,178	833,886	4,129,292	0	15,441,356
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	0	21,430,486	28,565,982	3,080,481	0	53,076,948
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	0	195,102	1,629,733	8,488,613	0	10,313,448
Այլ փոխառու միջոցներ	0	523,821	1,045,435	6,558,256	4,503,759	12,631,272
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	0	60,702	359,593	1,336,281	631,007	2,387,583
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	0	2,275,727	0	0	0	2,275,727
Ֆինանսական երաշխավորություն	0	2,054,386	0	0	0	2,054,386
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	0	37,018,402	32,434,628	23,592,923	5,134,766	98,180,719

(հազար ՀՀ դրամ)

**26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)
իրացվելիության ռիսկ և ֆինանսավորման կառավարում (շարունակություն)**

2023թ. դեկտեմբերի 31	Առևտրային ածանցյալ գործիքներ	Մինչև 3 ամիս	3-12 ամիս	1-5 տարի	Ավելի քան 5 տարի	Ընդամենը
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0	0	0
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	0	209,828	2,847,964	2,389,918	0	5,447,710
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	0	15,020,190	18,388,454	2,253,340	0	35,661,983
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	0	124,076	1,454,840	5,295,516	0	6,874,432
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր	0	2,952,186	0	0	0	2,952,186
Այլ փոխառու միջոցներ	0	172,644	1,153,463	5,259,221	4,119,874	10,705,202
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	0	2,329	6,347	257,695	2,181,056	2,447,428
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	0	1,575,449	0	0	0	1,575,449
Ֆինանսական երաշխավորություն	0	3,210,301	0	0	0	3,210,301
Ընդամենը չզեղչված ֆինանսական պարտավորություններ	0	23,267,003	23,851,069	15,455,689	6,300,931	68,874,691

Հաճախորդներից ներգրավված միջոցների մեջ ներառված են ֆիզիկական անձանց կողմից ներդրված ժամկետային ավանդները: ՀՀ օրենսդրության համաձայն ֆիզիկական անձից կարող են ցանկացած պահի ետ պահանջել իրենց ժամկետային ավանդները: Այս ավանդները դասակարգված են վերոնշյալ աղյուսակում իրենց մարման ժամկետների համաձայն:

Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետայնության վերլուծություն

Ստորև աղյուսակը ներկայացնում է ակտիվների և պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ դրանց ակնկալվող վերականգնումների կամ մարման:

	31/03/24			31/12/23		
	Մեկ տարվա ընթացքում	Ավելի քան մեկ տարի	Ընդամենը	Մեկ տարվա ընթացքում	Ավելի քան մեկ տարի	Ընդամենը
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9,633,395	0	9,633,395	10,988,713	0	10,988,713
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	1,620,236	0	1,620,236	970,266	0	970,266
Հակադարձ հետզման պայմանագրերի գծով դեբիտորական պարտքեր	1,272,678	0	1,272,678	0	0	0
Ածանցյալ ֆինանսական ակտիվներ	6,133,543	11,448,000	17,581,543	2,634,629	5,750,643	8,385,272
Հաճախորդներին տրված վարկեր	21,589,085	83,643,962	105,233,047	19,755,742	69,171,418	88,927,160
Լիզինգի գծով դեբիտորական պարտքեր	276,999	1,669,174	1,946,173	40,194	214,434	254,628
Հիմնական միջոցներ և օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	0	3,823,436	3,823,436	0	3,656,299	3,656,299
Ոչ նյութական ակտիվներ	0	1,491,519	1,491,519	0	1,399,673	1,399,673
Այլ ակտիվներ	758,440	2,649,996	3,408,436	186,567	2,223,803	2,410,370
Ընդամենը	41,284,376	104,726,086	146,010,463	34,576,110	82,416,270	116,992,380
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	48,189,833	2,812,653	51,002,485	32,245,735	2,070,606	34,316,341
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	10,974,448	4,000,577	14,975,025	5,710,719	2,300,482	8,011,201
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	1,193,898	7,675,551	8,869,449	1,160,367	4,804,502	5,964,869
Այլ փոխառու միջոցներ	1,034,471	8,491,414	9,525,885	825,364	7,108,698	7,934,062
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	305,740	1,431,087	1,736,827	6,222	1,748,771	1,754,993
Ընթացիկ շահույթահարկի գծով պարտավորություններ	2,195,870	0	2,195,870	1,625,016	0	1,625,016
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	0	1,576,877	1,576,877	0	2,007,562	2,007,562
Այլ պարտավորություններ	1,504,500	0	1,504,500	1,902,497	0	1,902,497
Ընդամենը	65,398,760	25,988,159	91,386,919	43,475,920	20,040,622	63,516,542
Չուս	(24,114,383)	78,737,928	54,623,544	(8,899,809)	62,375,648	53,475,839

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի փոփոխության ռիսկն է՝ շուկայական պայմանների՝ ներառյալ արտարժույթի փոխարժեքի և տոկոսադրույքների, սեփական կապիտալի արժեքի փոփոխության արդյունքում:

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը Բանկի ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերի կամ դրանց իրական արժեքի հնարավոր փոփոխության ռիսկն է տոկոսադրույքների փոփոխման արդյունքում: Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Բանկի ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զգայունությունը տոկոսադրույքներում ենթադրվող փոփոխությունների ազդեցությունն է ժամանակաշրջանի զուտ տոկոսային եկամտի վրա՝ հաշվեկշռում հաշվառվող լողացող տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների հիման վրա, և զուտ առևտրային եկամտի վրա՝ հաշվեկշռում հաշվառվող առևտրային գործիքների հիման վրա: Կապիտալի զգայունությունը տոկոսադրույքների թույլատրելի փոփոխությունների հանդեպ հաշվարկվում է՝ վերագնահատելով իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները՝ հիմնվելով այն ենթադրության վրա, որ առկա են եկամտաբերության կորի զուգահեռ տեղաշարժեր:

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 31/03/24</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 31/03/24</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 31/03/24</i>
ՀՀ դրամ	3.2%	0	0

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 31/03/24</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 31/03/24</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 31/03/24</i>
ՀՀ դրամ	3.2%	0	0

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի ավելացում 2023</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2023</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2023</i>
ՀՀ դրամ	3.2%	0	(935,512)

<i>Արժույթ</i>	<i>Բազիսային կետերի նվազում 2023</i>	<i>Չուտ տոկոսային եկամտի զգայունություն 2023</i>	<i>Կապիտալի զգայունություն 2023</i>
ՀՀ դրամ	3.2%	0	1,305,299

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկը արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքով ֆինանսական գործիքների արժեքի տատանման ռիսկն է: Ղեկավարությունը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար: Դիրքերը վերահսկվում են օրական կտրվածքով:

Ստորև բերված աղյուսակներում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի Եական արժույթային դիրքեր՝ դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով:

(հազար ՀՀ դրամ)

	ԱՄՆ դոլար հազար ՀՀ դրամ	Եվրո հազար ՀՀ դրամ	Այլ արժույթ հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը հազար ՀՀ դրամ
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	5,957,698	777,847	889,702	7,625,247
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	1,458,720	55,142	0	1,513,863
Հակադարձ ռեպո համաձայնագրերով ստացված գումարները	0	1,272,678	0	1,272,678
Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	0	0	0	0
Վարկեր հաճախորդներին	16,939,788	430,984	0	17,370,772
Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	1,184,857	584,816	0	1,769,673
Ներդրումային արժեթղթեր	0	0	0	0
Այլ ֆինանսական ակտիվներ	1,381	390,802	(1)	392,182
	25,542,444	3,512,269	889,701	29,944,414
Ածանցյալ - սվոպ պետական արժույթով	0	0	0	0
Պարտավորություններ				
Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	9,936,460	0	0	9,936,460
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	9,339,079	2,373,611	108,204	11,820,895
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	4,143,601	0	0	4,143,601
Այլ փոխառու միջոցներ	0	0	0	0
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	0	0	0	0
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	481	1,054,337	21	1,054,839
	23,419,621	3,427,948	108,225	26,955,795
Չուտ դիրք	2,122,823	84,321	781,476	2,988,619
Ածանցյալ - սվոպ պետական արժույթով	0	0	0	0
Չուտ դիրք (ներառյալ ածանցյալ գործիքներ)	2,122,823	84,321	781,476	2,988,619

Ստորև բերված աղյուսակներում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի էական արժույթային դիրքեր՝ դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով:

	ԱՄՆ դոլար հազար ՀՀ դրամ	Եվրո հազար ՀՀ դրամ	Այլ արժույթ հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը հազար ՀՀ դրամ
Ակտիվներ				
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	4,372,160	881,621	1,711,642	6,965,424
Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	914,030	50,772	0	964,802
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12,486,514	251,292	0	12,737,806
Այլ ակտիվներ	3,256	1,073	0	4,329
Ընդամենը ակտիվներ	17,775,959	1,184,758	1,711,642	20,672,360
Պարտավորություններ				
Պարտավորությունների բանկերի նկատմամբ	4,944,253	0	0	4,944,253
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0
Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	8,662,747	439,187	149,964	9,251,897
Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	3,496,986	0	0	3,496,986
Այլ պարտավորություններ	5,563	129,737	56,293	191,593
Ընդամենը պարտավորություններ	17,109,549	568,924	206,257	17,884,729
Չուտ դիրք	666,411	615,835	1,505,386	2,787,631
Ածանցյալների ազդեցությունը	0	0	0	0
Չուտ դիրք ներառյալ ածանցյալները	666,411	615,835	1,505,386	2,787,631

(հազար ՀՀ դրամ)

26. Ռիսկերի կառավարում (շարունակություն)

Շուկայական ռիսկ (շարունակություն)

Ստորև բերված աղյուսակներում ներկայացված են այն արժույթները, որոնցով 2024թ. մարտի 31-ի և 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Բանկն ունի Եական արժույթային դիրքեր՝ դրամական ակտիվների և պարտավորությունների գծով: Կատարված վերլուծությունը արտահայտում է ՀՀ դրամի նկատմամբ՝ արտարժույթի փոխարժեքի հնարավոր տատանումների ազդեցությունը ֆինանսական արդյունքների վրա (կախված արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխության նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից), երբ բոլոր այլ փոփոխականները մնում են կայուն: Բացասական գումարները արտացոլում են ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կամ կապիտալում պոտենցիալ զուտ նվազումը, դրական գումարները՝ պոտենցիալ զուտ աճը: Ղեկավարությունը սահմանել է ռիսկի սահմանաչափեր արտարժույթային և տոկոսադրույքների ռիսկերի համար:

Արժույթ	Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունն %	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա	Արտարժույթի փոխարժեքի փոփոխությունն %	Ազդեցություն մինչև հարկումը շահույթի վրա
	31/03/24	31/03/24	31/12/23	31/12/23
ԱՄՆ դոլար	22.5%	476,998	12.6%	84,101
ԱՄՆ դոլար	(22.5%)	(476,998)	(12.6%)	(84,101)
Եվրո	33.0%	27,801	21.3%	131,234
Եվրո	(33.0%)	(27,801)	(21.3%)	(131,234)

Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը համակարգի խափանման, աշխատակազմի կողմից թույլ տրված սխալների, խարդախությունների կամ արտաքին գործոնների հետևանքով հնարավոր կորուստի ռիսկն է: Երբ ներքին վերահսկողության համակարգը դադարում է գործել, գործառնական ռիսկերը կարող են վնաս հասցնել համբավին, ունենալ իրավական հետևանքներ կամ հանգեցնել ֆինանսական վնասների: Բանկը չի ենթադրում, որ բոլոր գործառնական ռիսկերը վերացված են, սակայն ներքին վերահսկողության համակարգի օգնությամբ և հնարավոր ռիսկերի որոշման և համապատասխան արձագանքի միջոցով Բանկը կարող է կառավարել նման ռիսկերը:

Գործառնական ռիսկի կառավարման շրջանակներում Բանկը որդեգրել է պաշտպանության երեք ուղղություններ՝ պաշտպանության առաջին ուղղությունը ապահովվում է հաճախորդներին սպասարկող անձնակազմի և գործառնական ղեկավարության կողմից, պաշտպանության երկրորդ ուղղությունը ապահովվում է ռիսկերի կառավարման և համապատասխանության գործառնական կողմից և երրորդ պաշտպանության ուղղությունը ապահովվում է ներքին աուդիտի գործառնական կողմից:

Գործառնական ռիսկերի կառավարման համակարգը ներառում է հետևյալ հիմնական տարրերը՝ ռիսկերի քարտեզագրում, միջադեպերի վերլուծություն և մշտական վերահսկողության գործառնական: Վերահսկողությունները ներառում են պարտականությունների արդյունավետ տարանջատում, հասանելիության, թույլտվության և համադրման ընթացակարգեր, անձնակազմի վերապատրաստում և գնահատման գործընթացներ:

27. Իրական արժեքի չափում

Իրական արժեքի չափման գործընթաց

Իրական արժեքի գնահատումները նպատակ ունեն մոտավոր սահմանել այն գինը, որը կստացվեր ակտիվը վաճառելու համար կամ կվճարվեր պարտավորությունը փոխանցելու համար շուկայի մասնակիցների միջև կանոնավոր գործարքի ժամանակ չափման ամսաթվի դրությամբ: Այնուամենայնիվ, հաշվի առնելով անորոշությունները և սուբյեկտիվ դատողությունների կիրառումը, իրական արժեքը չպետք է մեկնաբանվի որպես իրացվելի ակտիվների անհապաղ վաճառքի կամ պարտավորությունների փոխանցման ժամանակ:

Բանկի ղեկավարությունը սահմանում է Բանկի ակտիվների (ներառյալ ածանցյալ գործիքների) իրական արժեքի չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը: Բոլոր ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների գնահատված իրական արժեքները հաշվարկվում են զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդների հիման վրա, որոնք հիմնված են հաշվետու ամսաթվի դրությամբ նմանատիպ գործիքների գնահատված ապագա դրամական հոսքերի և զեղչման դրույքների վրա:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքի չափման գործընթաց (շարունակություն)

Բանկն ունի ֆինանսական գործիքներ, ինչպիսիք են՝ հաճախորդներին տրված վարկերը, պահանջներ բանկերի նկատմամբ, այլ ֆինանսական ակտիվները, պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ, այլ փոխառու միջոցներ, վարձակալության գծով պարտավորություններ և այլ ֆինանսական պարտավորություններ, որոնք իրական արժեքը հիմնված է գնահատման մեթոդների վրա՝ կիրառելով ոչ շուկայական նշանակալի դիտարկելի ելակետային տվյալներ:

Իրական արժեքի հիերարխիա

Բանկն օգտագործում է հետևյալ հիերարխիան՝ ըստ գնահատման մեթոդների ֆինանսական գործիքների իրական արժեքը որոշելու և բացահայտելու նպատակով՝

Մակարդակ 1 – նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված):

Մակարդակ 2 – մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) կամ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող):

Մակարդակ 3 – ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ):

Իրական արժեքի բացահայտման նպատակով Բանկը սահմանել է ակտիվների և պարտավորությունների դասեր՝ հիմք ընդունելով ակտիվի կամ պարտավորության բնույթը, բնութագրերը, ռիսկերը և իրական արժեքի հիերարխիայի մակարդակը, ինչպես նկարագրված է վերևում:

	<i>Ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ</i>	<i>Նշանակալի դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	<i>Նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	<i>Ընդամենը</i>
<i>31 Մարտ 2024</i>	<i>(Մակարդակ 1)</i>	<i>(Մակարդակ 2)</i>	<i>(Մակարդակ 3)</i>	
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Աժանցյալ ֆինանսական գործիքներ	0	0	0	0
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Ներդրումային արժեթղթեր	0	17,581,543	0	17,581,543
Ակտիվներ, որոնք համար իրական արժեքը բացահայտված է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9,633,464	0	0	9,633,464
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	0	0	1,620,166	1,620,166
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	0	0	758,440	758,440
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	0	0	102,374,855	102,374,855
- Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	0	0	1,996,360	1,996,360
Պարտավորություններ, որոնք համար իրական արժեքը բացահայտված է				
- Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	0	51,129,122	0	51,129,122
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	0	8,869,449	0	8,869,449
- Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	0	0	14,993,524	14,993,524
- Այլ փոխառու միջոցներ	0	0	9,437,498	9,437,498
- Վարձակալության գծով պարտավորություններ	0	0	1,736,827	1,736,827
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	1,121,832	1,121,832

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքի հիերարխիա (շարունակություն)

	<i>Իրական արժեքի չափում</i>			<i>Ընդամենը</i>
	<i>Ակտիվ շուկաներում գնանշվող գներ</i>	<i>Նշանակալի դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	<i>Նշանակալի ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ</i>	
<i>31 Դեկտեմբեր 2023</i>	<i>(Մակարդակ 1)</i>	<i>(Մակարդակ 2)</i>	<i>(Մակարդակ 3)</i>	
Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ				
- Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	0	0	0	0
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ				
- Պարտքային գործիքներ	0	8,385,272	0	8,385,272
Ակտիվներ, որոնք համար իրական արժեքը բացահայտված է				
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	10,988,713	0	0	10,988,713
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	0	0	970,266	970,266
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	0	0	186,568	186,568
- Հաճախորդներին տրված վարկեր	0	0	85,738,628	85,738,628
- Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	0	0	254,628	254,628
Պարտավորություններ, որոնք համար իրական արժեքը բացահայտված է				
- Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	0	34,401,547	0	34,401,547
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	0	5,981,869	0	5,981,869
- Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	0	0	7,995,632	7,995,632
- Այլ փոխառու միջոցներ	0	0	7,699,448	7,699,448
- Վարձակալության գծով պարտավորություններ	0	0	1,754,993	1,754,993
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	1,744,288	1,744,288

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը

Ստորև ներկայացվում է Բանկի ֆինանսական գործիքների հաշվեկշռային արժեքների և իրական արժեքների համեմատությունն ըստ դասերի, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն հաշվառվում իրական արժեքով: Աղյուսակը չի ներառում ոչ ֆինանսական ակտիվների և ոչ ֆինանսական պարտավորությունների իրական արժեքները:

	Հաշվեկշռային արժեք 31/03/24	Իրական արժեքը 31/03/24	Չճանաչված օգուտ/(վնաս) 31/03/24	Հաշվեկշռային արժեք 31/12/23	Իրական արժեքը 31/12/23	Չճանաչված օգուտ/(վնաս) 31/12/23
Ֆինանսական ակտիվներ						
- Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9,633,394	9,633,394	0	10,988,713	10,988,713	0
- Պահանջներ բանկերի նկատմամբ	1,620,236	1,620,236	0	970,266	970,266	0
- Հաճախորդների տրված վարկեր	105,233,047	102,374,855	2,858,193	88,927,160	85,738,628	3,188,533
- Լիզինգի գծով ստացվելիք գումարներ	1,946,173	1,996,360	(50,187)	254,628	254,628	0
- Այլ ֆինանսական ակտիվներ	758,440	758,440	0	186,568	186,568	0
Ֆինանսական պարտավորություններ						
- Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	0	0	0	0	0	0
- Պարտավորություններ հաճախորդների նկատմամբ	51,002,485	51,129,122	(126,637)	34,316,341	34,401,547	(85,206)
- Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	8,869,449	8,869,449	0	5,964,869	5,981,869	(17,000)
- Պարտավորություններ բանկերի նկատմամբ	14,975,025	14,993,524	(18,499)	8,011,201	7,995,632	15,569
- Այլ փոխառու միջոցներ	9,525,885	9,437,498	88,387	7,934,062	7,699,448	234,613
- Վարձակալության գծով պարտավորություններ	1,736,827	1,736,827	0	1,754,993	1,754,993	0
- Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	1,121,832	1,121,832	0	1,744,288	1,744,288	0
Ընդամենը իրական արժեքի չճանաչված փոփոխություն	206,422,794	203,671,537	2,751,257	161,053,089	157,716,580	3,336,509

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ

Հետևյալը նկարագրում է այն մեթոդները և ենթադրությունները, որոնք օգտագործվում են ֆինանսական հաշվետվություններում իրական արժեքով չչափվող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքները որոշելու նպատակով և այն հոդվածները, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվում իրական արժեքով, բայց որոնց իրական արժեքը բացահայտվում է:

Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը մոտ է իրենց հաշվեկշռային արժեքին

Այն ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, որոնք իրացվելի են կամ ունեն կարծ ժամկետայնություն (երեք ամսից պակաս), ենթադրվում է, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքները մոտ են իրական արժեքին: Այս ենթադրությունը կիրառվում է նաև առանց որոշակի մարման ժամկետ ունեցող ցպահանջ ավանդների և խնայողական հաշիվների նկատմամբ:

(հազար ՀՀ դրամ)

27. Իրական արժեքի չափում (շարունակություն)

Գնահատման մեթոդներ և ենթադրություններ (շարունակություն)

Ակտիվներ, որոնք իրական արժեքը մոտ է հաշվեկշռային արժեքին

Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների համար, որոնք իրացվելի են կամ ունեն կարճաժամկետ մարման ժամկետ (երեք ամսից պակաս), ենթադրվում է, որ հաշվեկշռային արժեքը մոտ է դրանց իրական արժեքին: Այս ենթադրությունը կիրառվում է նաև ցպահանջ ավանդների և խնայողական հաշիվների նկատմամբ՝ առանց որոշակի ժամկետայնության:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ

Հաճախորդներին տրված վարկերի, այլ փոխառու միջոցների, բանկերի նկատմամբ պարտավորությունների և վարձակալության գծով պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերի զեղչմամբ՝ հիմնվելով գործող տոկոսադրույքների վրա՝ կիրառելի պարտքի համար նմանատիպ պայմաններով, վարկային ռիսկով և մարման ժամկետով:

Ածանցյալ գործիքներ

Ածանցյալ գործիքները, որոնք գնահատվում են շուկայի դիտարկելի ելակետային տվյալների միջոցով գնահատման մեթոդի կիրառմամբ, հիմնականում տոկոսադրույքի, արտարժույթային սվոփ և ֆորվարդային պայմանագրեր են: Գնահատման առավել հաճախ կիրառվող մեթոդները ներառում են ֆորվարդային գնագոյացման և սվոփ մոդելներ՝ օգտագործելով ներկա արժեքի հաշվարկները: Մոդելները ներառում են տարբեր ելակետային տվյալներ, ներառյալ պայմանագրային կողմի վարկային որակը, արտարժույթի սփոթ փոխարժեքները, ֆորվարդային տոկոսադրույքները և տոկոսադրույքների կորերը:

Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ներդրումային արժեթղթերը չափվում են գնահատման մեթոդի կամ գնագոյացման մոդելների կիրառմամբ և բաղկացած են հիմնականում ՀՀ պետական պարտքային արժեթղթերից: Այս արժեթղթերը գնահատվում են եկամտաբերության կորերի միջոցով, որոնք ներառում են շուկայում դիտարկելի և Կենտրոնական բանկի կողմից հրապարակված տվյալները:

28. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ

ՀՀՍՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտումներ» ստանդարտի համաձայն կողմերը համարվում են կապակցված, եթե կողմերից մեկը հնարավորություն ունի վերահսկել կամ նշանակալի ձևով ազդել մյուս կողմի գործառնական և ֆինանսական որոշումների վրա: Յուրաքանչյուր կապակցված կողմի առումով ուշադրություն է դարձվում կապակցվածության եռության և ոչ պարզապես իրավաբանական ձևի վրա:

Կապակցված կողմերը կարող են իրականացնել այնպիսի գործարքներ, որոնք չկապակցված կողմերի միջև կարող են չկատարվել, և կապակցված կողմերի միջև իրականացվող գործարքների գներն ու պայմանները կարող են տարբերվել ոչ կապակցված կողմերի հետ գործարքների գներից և պայմաններից:

(հազար ՀՀ դրամ)

28. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ (շարունակություն)

Կապակցված կողմերի միջև գործարքների մնացորդները հետևյալն են.

	01/01/2024 - 31/03/2024		
	<i>Բաժնետերեր և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>	<i>Առանցքային ղեկավար անձնակազմ և նրանց ընտանիքի անդամներ</i>	<i>Այլ կապակցված կողմեր</i>
Հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխառություններ			
Համախառն չմարված վարկեր հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	-	15,396	132,062
Հաշվետու ժամանակաշրջանում տրամադրված վարկեր	-	-	464,255
Հաշվետու ժամանակաշրջանում վարկերի մարումներ	-	(3,059)	(14,249)
Այլ շարժեր	-	-	(18,481)
Համախառն չմարված վարկեր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	12,337	563,588
Հանած՝ արժեզրկման գծով պահուստը հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	51	(8,777)
Չուտ չմարված վարկեր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	-	12,388	554,811
Ընթացիկ հաշիվներ			
2023 Դեկտեմբեր 31-ի դրությամբ	57,763	21,760	671,893
Հաշվետու ժամանակաշրջանի զուտ շարժ	971,834	(3,282)	(119,303)
2024 Մարտի 31-ի դրությամբ	1,029,597	18,478	552,590
Ժամկետային ավանդներ			
Ժամկետային ավանդի մնացորդ 31.12.2023	-	59,978	3,172,694
Ավելացում	-	40,631	51,741
Մարում	-	(36,016)	-
Այլ	-	(424)	(91,166)
Ժամկետային ավանդի մնացորդ 31.03.2024	-	64,169	3,133,269
Ֆինանսական վարձակալություն			
Համախառն պարտավորություններ վարձակալությունների գծով հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբի դրությամբ	927,451	-	749,110
Նոր վարձակալություններ	-	-	-
Տոկոսի կուտակում	22,252	-	17,662
Վարձակալության գծով պարտավորությունների վճարում	(7,386)	-	(38,958)
Այլ	-	-	-
Համախառն պարտավորություններ վարձակալությունների գծով հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ	942,317	-	727,814
Այլ ակտիվներ	-	3,749	476,531
Ֆինանսական երաշխավորություն	-	-	550,800
Տոկոսային եկամուտ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքով	-	516	7,476
Վարկային կորստի գծով ծախս վարկերի համար	-	509	(87,767)
Տոկոսային ծախս ավանդների և ընթացիկ հաշիվների գծով	-	(1,506)	(38,741)
Տոկոսային ծախս վարձակալության գծով պարտավորությունների մասով	(22,252)	-	(17,662)

(հազար ՀՀ դրամ)

28. Կապակցված կողմերի բացահայտումներ (շարունակություն)

Այլ կապակցված կողմերը ներառում են կազմակերպություններ, որոնց վերահսկող բաժնետոմսերը պատկանում են Բանկի բաժնետերերին և նրանց ընտանիքի անդամներին:

Դեկավար անձնակազմի գծով կատարված հատուցումները հետևյալն են՝

	31/03/2024	31/03/2023
Աշխատավարձ և այլ կարճաժամկետ վճարումներ	106,769	108,286
Կենսաթոշակային հատկացումներ	2,220	2,228
Ընդամենը առանցքային դեկավար անձնակազմի հատուցում	108,989	110,514

28. Ֆինանսավորման գործունեության արդյունքում առաջացող պարտավորությունների փոփոխություն

	Ծան.	Թողարկված պարտքային արժեթղթեր	Այլ փոխառու միջոցներ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ֆինանսավորման գործունեության ընդամենը պարտավորություններ
Հաշվեկշռային արժեք 2022 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,18,19	1,451,539	3,333,190	1,787,052	6,571,781
Թողարկումից մուտքեր Մարումներ		4,758,175 (323,220)	5,363,220 (825,944)	222,562 (428,936)	10,343,957 (1,578,100)
Արտարժույթային փոխարկումներ		58,250	0	0	58,250
Անկանխիկ գործարքներ		0	0	(6,985)	(6,985)
Այլ		20,125	63,596	181,300	265,020
Հաշվեկշռային արժեք 2023 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	17,18,19	5,964,869	7,934,062	1,754,993	15,653,924
Թողարկումից մուտքեր Մարումներ		2,971,323 0	1,726,058 (199,608)	0 (59,845)	4,697,381 (259,453)
Արտարժույթային փոխարկումներ		(117,795)	0	0	(117,795)
Անկանխիկ գործարքներ		0	0	0	0
Այլ		51,051	65,375	41,679	158,105
Հաշվեկշռային արժեք 2024 թ. մարտի 31-ի դրությամբ	17,18,19	8,869,448	9,525,886	1,736,827	20,132,161

«Այլ» տողում ներառված է տարվա ընթացքում թողարկված պարտքային արժեթղթերի, այլ փոխառու միջոցների և վարձակալության գծով պարտավորությունների գծով վճարված և հաշվեգրված տոկոսների զուտ ազդեցությունը: Բանկը դասակարգում է վճարված տոկոսները որպես դրամական միջոցների հոսքեր՝ ստացված գործառնական գործունեությունից:

Անկանխիկ գործարքները կազմված են վարձակալության գծով պարտավորությունների ավելացումներից և փոխառու միջոցները Բանկի բաժնետիրական կապիտալի փոխարկման գործարքից (Ծան. 18, 19 և 21):

29. Կապիտալի համարժեքություն

Բանկի կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են՝ համոզվել, որ Բանկի կապիտալը համապատասխանում է վերահսկողի կողմից սահմանած պահանջներին, և որ Բանկն ապահովում է ամուր վարկային վարկանիշ և ուժեղ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու նպատակով:

Բանկը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Բանկը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

(հազար ՀՀ դրամ)

30. Կապիտալի համարժեքություն (շարունակություն)

Բանկը որպես կապիտալ ճանաչում է ՀՀ օրենսդրությամբ բանկերի կապիտալի համար սահմանված հոդվածները: ՀՀ ԿԲ-ի կողմից սահմանված կապիտալի ներկայիս պահանջների համաձայն, որոնք հիմնված են 1988թ. Բազելյան համաձայնագրի սկզբունքների վրա, բանկերը պետք է ապահովեն, որպեսզի կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը, ինչպես նաև հիմնական կապիտալի և ռիսկով կշռված ակտիվների հարաբերակցության ցուցանիշը բարձր լինի սահմանված նվազագույն մակարդակից: 2023թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ նվազագույն մակարդակը կազմել է 11%: 2024թ. մարտի 31-ի դրությամբ Բանկի կապիտալի համարժեքության ցուցանիշը համապատասխանում է սահմանված մակարդակին: